

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΒΑΘΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, 59.

*Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ἘΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ἘΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΗΡΟΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι... Δρ. 18
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ... Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ὁ ἀγῶς ἦτο βλάξ, ἀπόσπασμα ἐκ τῆς «Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων», ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.
- Ἀπὸ Πατρῶν εἰς τὰς... φυλακὰς, ἐπαρχιακὰ εἰκόνες, ὑπὸ Κ. Δ. Καπράλου.
- Ὁ λίθινος ἐπισκίπτῃς, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Πούσκιν. Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ, ὑπὸ Ἀγ. Κωνσταντινίδου. (Τέλος).
- Ἄγνα, ὑπὸ Ἀνδρ. Α. Ἀδούρη.
- Λουκᾶς Γκάρτσια, διήγημα Fernán Caballero. Μετάφρασις Δέπ.
- Τὸ Ἀεὺκωμα τῆς Ἑβδομάδος. Ἐρωτήσεις Γ, Δ καὶ Ε΄.
- Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια.—Ἐξωτερικά.—Ἀρχαιολογία.—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
- Ἰδιαιτέρα Γράμματα.
Νέα Βιβλία.

ἹΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ *

Ὁ ΑΓΑΣ ἦτο ΒΛΑΞ

«Ἐν τύχῃ ἔγινε δουλικὴν, πρὸς γενναίως τοῦτο μὴ ἀθρῶν τῇ στήθεσσι δίδειν ἑλευθερίαν, μὴδ' ἀμώταρον ἡγούσαντων ἔτακεν τούτου... Τὰς γὰρ δούλους ἄνιστοι πρὸς τὴν ἑλευθερίαν καὶ πόλεμος δουλαγωγῆσαι βαβαὶ τοῦ ἐλευθεροῦ»

ΓΕΡΓΙΟΥΣ ΛΑΠΙΘΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΡΙΟΥ
(Πατρολογ. τ. 140 σ. 1082.)

Τὴν πρῶταν ἐκείνην, καθ' ἣν ἀφυπνισθέντες οἱ Ἀθηναῖοι εἶδον ἑαυτοὺς ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, ὑπὸ καταπλήξεως καὶ ἀπογνώσεως τελείας θὰ κατελήφθησαν βεβαίως πάντες. Ἡ τιμὴ, ἡ ζωὴ, ἡ περιουσία αὐτῶν ἦτο εἰς τὴν διάκρισιν ἀσελγῶν, ἀγρίων καὶ ἀρπάγων αὐθεντῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι τότε κυρίως τὸ πρῶτον ἐνόησαν ὅτι ἦσαν δούλοι, ἀλλὰ τότε πάλιν ἐνόησαν καὶ τίνος ἐστερήθησαν ὑποδουλωθέντες... Νὰ πληρώσωσι φόρον ὅπως δικαίωνται ἐπὶ ἕν ἔτος νὰ φέρωσι τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν;... Βεβαίως ὅποτε ἐδυσφόρου διὰ τὴν βυζαντιακὴν κακοδιοίκησιν καὶ τὴν φραγκικὴν ξενοδεσποτείαν, δὲν θὰ ἐπίστευον, ὅτι θὰ ἔλθῃ ποτὲ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ ἀρπάζωνται τὰ τέκνα αὐτῶν, ὅπως ἀλλαξοπιστήσαντα καὶ ἀποθηριωθέντα φονεύωσι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ἢ ὅτι πορευόμενοι εἰς τὴν ἀγορὰν μεταξὺ ἄλλων ὀνίων θὰ εὕρισκον πωλουμένους καὶ ἀνθρώπους!...

Ἐκ τῶν εὐπωρωτέρων καὶ δειλοτέρων οἱ δυνάμενοι ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ξένην οἱ ἀνθρωποὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἰδίως οἱ τῶν ὀπλων, ἐζήτησαν ἀλλαγῆναι στάδιον ἀμοιβῶν καὶ δόξης· οἱ ἀκραιφνεῖς πατριῶται, οἱ ἀληθῶς γενναῖοι ἐκ τῶν ἐξεχόντων πολιτῶν, ἐθεώρησαν ἑαυτῶν καθήκον τὸ νὰ παραμείνωσιν ἐν Ἀθήναις, ἐνθαρρύνοντες καὶ τοὺς λοιποὺς διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος καὶ

* Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ χθὲς ἐκδοθέντος 6' τεύχους τοῦ Β' τόμου.

διδάσκοντες, ὅτι ὁ ἐγκατεργῶν ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ καταστάσεων τὴν ἐξεγειρομένην ἀγανάκτησιν, εἶνε ὁ πράγματι ἥρωας. Ἡ διαμαρτυρία εἶνε ἡ ἀρετὴ τοῦ ἐλευθεροῦ, ἀλλ' ἡ μαρτυρικὴ ὑπομονὴ εἶνε ἡ ἀρετὴ τοῦ δούλου.

Οἱ πολλοὶ, εἰς τὸν Θεὸν ἀνέθεσαν τὴν περὶ σωτηρίας αὐτῶν φροντίδα, ἀφοῦ κατὰ τὴν κρατοῦσαν τότε γνώμην, ἡ τοιαύτη ὑποδουλωσις ἦτο τιμωρία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν. Ἄλλ' ὁ τιμωρῶν ὅταν εἶνε Θεός, συγχωρεῖ τοὺς ἀξίους συγγνώμης ἐνόχους καὶ προσήχοντο, ὅπως ἀπονήψωσι τὰ ἀνομήματα αὐτῶν. Εὐνόητον ὡς ἐκ τούτου εἶνε, οἷα ἀπελπισία κατελάμβανε τοὺς δυστυχεῖς, ὅσακις παρεκωλύετο ἡ ἐλευθερία ἐξάσκησις τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθήκοντων πλὴν τῆς παρουσίας, ἐστεροῦντο καὶ τῆς μελλούσης, τῆς αἰωνίας, τῆς ἀληθοῦς ζωῆς. Τοῦτο ὄθει αὐτοὺς εἰς τὸ μαρτύριον, ἀφοῦ διὰ τοῦ μαρτυρίου ὁ τάφος χρησιμεύει ὡς θυρὶς ἀγούσα εἰς τὸν Παράδεισον.

§

Σεβόμενοι τὰς πεποϊθήσεις τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ἀνεξιχνίαστους βουλάς τῆς θείας προνοίας, μὴ ἐξευμενισθείσης, ὡς φαίνεται, κατὰ τὰς σκέψεις ταύτας ἐντελῶς ἐτι, ἀρκοῦμεθα παρατηροῦντες, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ τοιαύτη ὑποδουλωσις, ἀν μὴ δικαία, τοῦλάχιστον ἦτο ἀναγκαία· οἱ Ἀθηναῖοι ἐπύσαντο λείχοντες τὰς χεῖρας τῶν αὐθεντῶν αὐτῶν, ἀφοῦ οὗτοι δὲν ἦσαν πλέον ἄρχοντες καὶ τιτλοῦχοι, ἀλλὰ φονεῖς τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ τῶν ἱερωτάτων μολυνταί. Ἡ πλήρης ἐξουθενώσις αὐτῶν ἀπέναντι ἀγροίκων καὶ μιαρῶν ὄντων, ἀνήγειρεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν συναίσθησιν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ δὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ αὐτῶν· ἐλείψεν ἡ ἀφοσίωσις εἰς πρόσωπα, ἦτις εἶνε προτερῆμα σκύλων.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαύσαντο πλέον ἐλπίζοντες εἰς τὴν σκίαν τῶν προγόνων αὐτῶν, ἀφοῦ κατεκτήθησαν παρ' ἀνθρώπων, ἀγνοοῦντων καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Τούρκοι βλέποντες πρὸ ἑαυτῶν ὑποτεταγμένους καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἀπεκάλουν αὐτοὺς *ραγιαδες*, ὅπως βλέποντες τὸ ἰδιορρυθμῶς ἀνώμαλον καὶ πολυσχιδῆς τοῦ πλησιεστάτου ταῖς Ἀθήναις ὄρους, ἀπεκάλουν τὸν Ὑμητὸν *Ντελι-τάγ* (τρελλοβοῦν), καὶ ὅπως βλέποντες ὑπόμειλαν ὕδωρ ῥέον ὑπὸ τὸν λόφον ἐγγὺς τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπεκάλουν τὸν Ἄρειον Πάγον *Καρά-σοῦ* (μαυρονέρι)...

Ἡ ἱστορία τί ἐνδιαφέρει τοῖς βαρβάρους;

Ἐν τούτοις ἡ πρώτη ὀρμὴ τῶν κατακτητῶν εἶχε παρέλθῃ· οἱ πολλοὶ, κατάφορτοι

λαφύρων ἀνεχώρησαν· οἱ τιμαριόχοι καὶ οἱ φρουροὶ ἐναπέμειναν μόνοι. Οἱ Ἀθηναῖοι συνήλθον πῶς ἐκ τῶν συγκινήσεων καὶ τοῦ φόβου τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἔθαψαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀττικῆς γῆς καὶ τοὺς πόνους εἰς τοὺς μυχοὺς τῆς καρδίας αὐτῶν· ἀλλὰ δὲν ἐπαύσαν διατελοῦντες ἐντρομοὶ· ἕκαστος αὐτῶν δὲν ἐλησμονεῖ, ὅτι ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς δοκιμὴν τῆς ἀξίας τῆς σπάθης ἀνδρός τίνος τῆς φρουρᾶς. Τὰ θηρία καίτοι ὀλίγα, ἦσαν πάντοτε θηρία, καὶ ἔπρεπε νὰ ἐγίνετο χρῆσις ἀπάσης τῆς ἑλληνικῆς εὐφυίας, ὅπως εὐρεθῆ μέθοδος τις πρὸς σωτηρίαν.

Πῶς νὰ προσενεχθῶσι τοῖς κατακτηταῖς, ὅπως καὶ τὴν οἰκογενειακὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν διατηρήσωσιν ὅσον ἐνεστιν ἀλώθητον; Ἦτο ἡ πρώτη σκέψις ἣτις προεβλήθη.

«Ἀνεύρωμεν τὸ κυριώτατον σημεῖον τῆς ὑπεροχῆς ἡμῶν ἐπὶ τῶν κατακτητῶν· κατανοήσωμεν τί κυρίως εἶνε ὁ ἀγῶς, ὅπως ἐπαφελθῶμεν τοῦ μειονεκτήματος αὐτοῦ» συνεβούλευσεν ἡ φωνὴ τῆς φρονήσεως.

Τὸ ζητούμενον εὐρέθη· ὁ Ἀγῶς ἦτο βλάξ.

Μεγάλῃ ἢ ὡς ἐκ τούτου προσγενομένη τοῖς Ἑλλήσιν ὀφείλια· καθότι ἐὰν δὲν εἶχον πλέον οὗτοι πεποϊθησιν εἰς ἑαυτοὺς, εἶχον ἐφεξῆς πεποϊθησιν εἰς τὴν βλακίαν τῶν ἀρχόντων αὐτῶν. Τὸ πρῶτον ἦδη ἀληθῶς ὁ Ἑλληνισμὸς εἶχεν ἀρχοντας εἰς τοσοῦτον βαθμὸν κατωτέρους διανοητικῶς αὐτοῦ. Καταπληκτικὴ ἡ μεταξὺ ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων διαφορά.

Προσκεφάλαιόν τι τεθὲν ἐπιτηδεῖως ἐπὶ τοῦ καθίσματος τοῦ Ἀγῶ, παρήγαγεν ἀγαθὴν ἐντύπωσιν· τὸ σῶμα αὐτοῦ εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως· ἀφοῦ ἀπέδιώζαν τὸν υἱὸν καὶ ἀπέκρυψαν τὴν θυγατέρα, ἤρξαντο μυρίας περιποιήσεις ἐπιδαψιλεύοντες αὐτῷ· τῷ ὑπέδειξαν παχίαν σκίαν καὶ ὕδωρ βαυκαλιστικῶς κελαρύζον, παρέθησαν αὐτῷ ἡδύτατα ροφήματα· ἐπλήρωσαν τὴν σύριγγα αὐτοῦ καπνοῦ... ἐνῷ δὲ κεκορεσμένος καὶ λιγυμένος ἐρρόφα μὲν ὑπανοίγων τοὺς ὑπνηλοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς, οἱ ἀνοικτομῆται ἐσκέπτοντο περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας· ἡ νοθρότης τοῦ Ἀγῶ ἄφινεν αὐτοῖς ἰκανὸν καιρὸν πρὸς τοῦτο. «Ἐργασθῶμεν ὑπὸ τὸ σκότος, ἔλεγον πρὸς ἑαυτοὺς οἱ Ἕλληνες, ἀνιδρύσωμεν ἐκ τῶν ἐνόνητων τὸ ἐν ταῖς παραδόξαις σωζόμενον ἑλληνικὸν οἰκοδόμημα, καὶ ὅταν ἡμέραν τινα ὁ ἀτατέλλων ἥλιος τῆς ἐλευθερίας τὸ παρὸν σκότος διαλύσῃ, τότε θὰ φανῆ τὸ συντελεσθὲν ἔργον, καὶ ὁ κόσμος θὰ χειροκροτήσῃ τοὺς ἐργάτας...»

§

Οἱ Τούρκοι ὠχύρου τὸ φρούριον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν οἰκίαν, ὡσεὶ κατενόουν, ὅτι αὕτη ἦτο τμημα τοῦ διασκορπισθέντος ἑλληνισμοῦ.

Ἡ θρησκεία παρεκώλυε τὴν ἐπιγαμίαν, ἡ κόρη ἐφυλάσσετο ὡς ἐν κιβωτῷ.

«Ἄδωκα χρόνῳ, κ' ὁ ἥλιος δὲν τὴν εἶδε» λέγει τὸ δημῶδες ἄσμα, ὅπως παραστῆση τὴν ἀβρότητα ὠραίας κόρης; ἀλλὰ τὴν Ἀθηναίαν κόρην ὁ ἥλιος δὲν ἐβλεπε καὶ μέχρι τοῦ γάμου αὐτῆς; καὶ αὐτὸς ὁ μέλλων νυμφίος ἠγγείε ταύτην, καὶ μόλις κατὰ τὴν ἱεροτελεσίαν τοῦ γάμου ἐβλεπε τὸ πρῶτον τὴν σύγκληρον τοῦ βίου αὐτοῦ. Τοῦτο ἡ ἀκρισία θὰ τὸ εἶπη ὀπισθοδρομίαν τῆς ἐποχῆς; ἡ δικαιοσύνη θὰ τὸ εἶπη ἀναγκαῖον μέτρον.

Πλὴν τῆς ἀρπαγῆς, ἥτις οὐδὲ συμφέρουσα οὐδ' εὐχερῆς ἦτο τοῖς Τούρκοις, εἰς μόνον ὑπῆρχε κατὰ τῆς οἰκογενείας φόβος: ἡ μοιχεία ἄλλ' εὐρήθη καὶ ταύτης τὸ ἀντιφάρκον. Ἄγρια καὶ ἐξευτελιστικά ἦσαν, ὡς θὰ εἶδαμεν, αἱ εἰς τὴν μοιχαλίδα ἐπιβαλόμεναι ποιναί.

Κατὰ πόσον ἡ μέθοδος αὐτῆ τῆς ὑπομονῆς, τῶν θαπειῶν καὶ τῆς ἐγκατεργασίας ἐπέτυχε, καταδηλοῦται ἐκ τοῦ ὅτι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μόνον κατὰ τὰ ἐνδύματα καὶ κατὰ ἐξωτερικούς τινας τύπους βαθμηδὸν ἐξετουρκίζοντο—ὥστε κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς Τουρκοκρατίας χρόνους ἀπειρος ὀφθαλμὸς δυσχερῶς θὰ διέκρινεν Ἀρχοντα Ἀθηναῖον καὶ Ἄγαν Τούρκον—ἐνθ' οἱ ἐν Ἀθήναις Τούρκοι ἐξελληνίσθησαν καὶ κατ' οὐσίαν ἔλησθησαν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὀμιλοῦντος κατόπιον εἰς αὐτὸ τὸ Ἀθηναϊκὸν ἴδιωμα, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ θρησκευτικὴ αὐτῶν, αὐστηρότης ἐκχέθη, οὐχὶ δὲ ἀπαξ ἐθεάθη Τούρκισσα, ἀνυπόδοτος καὶ μετὰ λαμπάδος εἰς τὴν χεῖρα, πορευομένη εἰς Καισαριανήν, διότι τὸ εἶχε τάμα εἰς τὴν Παγαριά.

ὑπὸ τοιοῦτον σύστημα βίου, ὁ ἑλληνικὸς χαρακτήρ ἀληθῶς ἐταπεινοῦτο, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνευ ἐλπίδος ἀνυψώσεως. Τὸ διαυγές καὶ κρυστάλλινον ὕδωρ παρεπλανήθη εἰς ταπεινὰ καὶ ρυπαρὰ εἶδη, ἀλλ' οἱ νόμοι τῆς φύσεως δὲν καταστρέφονται: θὰ ἐπανέλθῃ τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ πηγῆς; ἡ παραπλάνησις θὰ χρησιμεύσῃ αὐτῇ καὶ πρὸς ἐξαγνισμόν καὶ ἀνακάθαρσιν αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει, ἀληθῶς, πλέον, ὁ βαθυκόλπος καὶ εὐρος, ὁ καθάριος ποταμὸς: κατεχώσθη ἡ κοίτη, αὐτοῦ ὑπὸ τῶν καταπέσων ἑλληνικῶν ἐρειπίων. Ἀλλὰ τὰ σηματοποιήσαντα ἀπειροπληθῆ καὶ πρὸς ἄλληλα ἄσχετα ρυάκια, διὰ μυρίων ὁδῶν τείνουσι πρὸς συνάντησιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, διολισθαίνοντα ἀδιόρατα ὑπὸ τὸ παχὺ στρώμα, ὅπερ σχηματίζουσι τὰ φύλλα τοῦ διαρκούς τῆς Τουρκοκρατίας φθινοπώρου. Ἐπὶ τοῦ στρώματος δὲ τούτου ἔχει τοποθετήσῃ τὸ μαλθακὸν κάθισμα αὐτοῦ ὁ πρὸς ὃν ἐκληρώθη τὸ ἔδαφος τιμαριόχως Ἀγᾶς.

Καὶ ἤδη ἐγκαταλείποντες αὐτὸν μειδιῶντα ἠλιθίως διὰ τὴν τύχην αὐτοῦ, ἥτις τὸν κατέστησε κύριον ὠραίου ἐδάφους, καὶ θελκτικῶν δούλων, μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ βίου τῶν τότε Ἀθηναίων, ὅστις καὶ μόνον ἐνδιαφέρει ἡμῖν.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΑΠΟ ΠΑΤΡΩΝ ΕΙΣ... ΤΑΣ ΦΥΛΑΚΑΣ

(Ἐπαρχιακῶν εἰκόνες)

Ὁ κύρ-Ἀνδρέας ἦτο καλὸς ἄνθρωπος. Ἡ κατατομὴ τοῦ προσώπου του, τὰ χαρακτηριστικά του, εἰδείκνυον, ὅτι εἰς τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν, ὑπῆρξεν ἀρκετὰ εὐμορφος: πέντηκοντούτης δὲ ἤδη ἦτο λίαν συμπαθής.

Ἀπὸ πρῶτας μέχρι ἐσπέρας περιέτρεχεν τὰς ὁδοὺς τῶν Πατρῶν, ἐπισκέπτετο τὰ καφενεῖα, ἀπλήστως ἀναγινώσκων ὅλας τὰς Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας καὶ ροφῶν ἠδέως πέντε, ἕξ καφφέδες. Ἦτο ἀνευ ἐργασίας, ὡς μόνον δὲ περιουσίαν ἐπέκτετο μικρὰν ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀρείας οἰκίαν, ἐν ἣ ἔζη ἡσύχως μετὰ τῆς συζύγου του, ἀπολαμβάνων καὶ μικρὸν τι εἰσόδημα ἐκ τῶν ὑπογείων τῆς οἰκίας. Ἀπαξ τοῦ ἔτους μόνον, τὴν πρωτοχρονιάν, ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας προσελαμβάνετο βοήθης ὑπὸ τινος συγγενοῦς του βιβλιοπώλου, πωλοῦντος ἀθύρματα διὰ μικρὰ παιδιὰ καὶ λοιπὰ δῶρα Ἀἰθαλιώτικα. Κυρίως τῷ ἀνεθέτον τὴν δυσκολωτάτην ἐργασίαν: τοῦ ἐκδιώκειν τοὺς παρεσθύοντας ἐν τῇ καταστάματι ὀχληροὺς ἀγιοπαιδας, οἱ ὅποιοι σωρηδὸν καὶ ἐν ἀλλαλαγμοῖς παρεβιάζον ἐνίοτε τὴν εἰσοδὸν. Μεγάλῃ ὁμως ῥάβδος εὐλύγιτος, κατερχομένη ἐπὶ τῆς ῥάχως ζωηρῷ νεανίσκῳ, ἔτρεπεν εἰς ἀτακτον φυγὴν τοὺς λοιπούς, καὶ οἱ πελάται τότε εἰσῆρχοντο ἀνέτως ἐν τῇ καταστάματι. Οὕτω... μίαν φορὰν εἰργάζετο τὸ ἔτος, ἀλλ' εἰργάζετο εὐσυνειδήτως!

×

Οἱ γάμοι τοῦ Διαδόχου ἐπλησίαζον καὶ αἱ ἐφημερίδες ἀγγέλλον πομπωδῶς τὰς ἀφίξεις τῶν ἐπισήμων ξένων, τὰς ἐξωραίστικὰς ἐργασίας τῆς πρωτευούσης κτλ. κτλ. Ὁ κύρ-Ἀνδρέας ἀναγινώσκων κατὰ προτίμησιν τὰς ἑλευστικὰς ταύτας εἰδήσεις, κατελαμβάνετο ὑπὸ μεγάλῃς ἀθυμίας, μὴ δυνάμενος ἐνεκα χρηματικῶν λόγων, ν' ἀπολαύσῃ καὶ αὐτὸς τοῦ πρωτοφανοῦς θεάματος, τῆς στίψεως δηλ. μετὰ πάροδον τῶσαν αἰῶνα, τοῦ Διαδόχου τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου μετὰ τῆς ἀδελφῆς πανιστοῦ Μονάρχου! Ἀχ! τί κλύουν αὐταῖς αἱ ἐφημερίδες! Τρελλαινούν τὸν κόσμον μὲ τὸ τίποτε. Ἐτρελλάθη λοιπὸν καὶ ὁ κύρ-Ἀνδρέας καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐξεύρῃ μὲ πάντα τρόπον τὰ μέσα, ὅπως ὑπάγῃ εἰς Ἀθήνας. Ἡ σύζυγός του, ἡ καλὴ του ἡ Διαμάντω, ἐλυπεῖτο καὶ αὐτὴ, οὐχὶ διότι ἐπεθύμει νὰ συνταξιδεύσῃ, ἀλλὰ διότι ἀκαυμένος ὁ Ἀνδρικός της δὲ ἔμπορῶσι νὰ πάη. Οἷα ἀγάπη εἰλικρινῆς, καὶ τί πολυτίμος σύζυγος!

—Νὰ σοὺ εἰπῶ, Ἀνδρικό μου, δὲ μ'παξ νὰ ζητήσης πενήντα δραχμαῖς ἀπ' τὸν Γιῶργη ἢ ἀπ' τὸν Κωνσταντὸ συμπαθέρο; Σὰν γυρίσης μὲ τὸ καλὸ τοὺς ξεπληρώσεις ἴλιγο, ἴλιγο. Γιὰ δοκίμασε!

Ἠκολούθησε τὴν συμβουλὴν τῆς Διαμάντως ἀνευ ἀντίστασις, μετέβη ἀμέσως εἰς τοὺς ὑποδείχθέντας γνωρίζοντας τῶν, ἀλλὰ... εἶχον δυστυχῶς ἀναχωρήσῃ εἰς Ἀθήνας διὰ τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου. Περιλύπος ἐπα-

νήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ λίαν καταβεβλημένος ἐκ τοῦ καμάτου, ἀπεκοιμήθη. Ὁνειρεύθη τὴν γαμήλιον πομπήν, τὰς μεγαλοπρεπεῖς παρελάσεις τῶν ἐπισήμων ξένων, τὰς θαυμασίας φωταψίας, καὶ ὡς ἐν καλεοδοσκοπῇ παρήρχοντο ἐνώπιόν του τὰ ἐν ταῖς ἐφημερίαις ἐκ τῶν προτέρων περιγραφόμενα, ὡς μέλλοντα νὰ συμβῶσι, μοναδικὰ εἰς τὰ χρονικά τῆς πρωτευούσης θεάματα!

Τὴν ἐπαύριον λίαν πρωί, ἐδιπλασίασε τὰς προσπάθειάς του, πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ μικροῦ χρηματικοῦ ποσοῦ, ἐξήντησεν ὅλην τὴν ἀτομικὴν του πίστιν, καὶ ἐπὶ τέλους κατώρθωσεν, οὐχὶ ἐννοεῖται πολὺ εὐκόλως, νὰ λάβῃ παρὰ φίλου τινος δραχμ. 60. Φαντάσθητι, ἐξ αἰτίας τῶν ὀλίγων αὐτῶν χρημάτων νὰ κινδυνεύσῃ, νὰ μὴ παρευρεθῆς εἰς τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου! Ὅποια χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις διὰ τὸν κύρ-Ἀνδρέα, βλέποντα τὴν προσεχῆ πραγμάτωσιν τοῦ ὀνειροποληθέντος ταξιδίου!

×

Ἡ Διαμάντω τοῦ κύρ-Ἀνδρέα, ὡς τὴν ὀνόμαζον αἱ γειτόνισσαι, ἦτο γυνὴ θεοσεβῆς καὶ ὀλίγον τι φιλόσοφος. Ἠρέσκετο νὰ ἐπιδεικνύῃ πολυμαθεῖαν, ἥς ἐστερεῖτο, ἀναμιγνυομένη εἰς πᾶσαν συζήτησιν καὶ ἐκφέρουσα αὐθεντικῶς τὴν γνώμην της, περὶ παντὸς ἀντικειμένου. Νανοειδῆς τὸ ἀνάστημα, ὀσάκις ἐξήρχετο εἰς περίπατον περιβεβλημένη τὴν ἑλληνικὴν ἐνδυμασίαν καὶ φοροῦσα πλαγίως τὸ κόκκινον φέσι της, ὠμοιάζε. κυριολεκτικῶς, μὲ φουκαωμένον ἰνδιάνον. Τὰς ὀμιλίαις της ἐποικίλει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἢ λήψις πρίλας ταμβάκου, ὃν εἶχε περιτετυλιγμένον ἐντὸς λευκοῦ χάρτου, καὶ ἀπ' οὗ οὐδέποτε ἀπεχωρίζετο. Βιβλίον δὲ τὰ μάλα ἀγαπητὸν αὐτῇ, ἦν τὸ «Κτητορικὸν τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου», ὅπερ συχνὰ ἀνεγίνωσκε, καὶ πάντοτε περικοπᾶς αὐτοῦ ἀνέφερεν ἐν τῇ ὀμιλίᾳ της, προκειμένης συζητήσεως περὶ Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Τὸν σύζυγόν της πολὺ ἠγάπα, καὶ προθυμοτάτῃ ἐφαίνετο παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ εὐχαριστῆ.

Μαθούσα τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐξήκοντα δραχμῶν, ὑπερέχρη καὶ ἤρξατο πυρετωδῶς προετοιμάζουσα τὰ τοῦ ταξιδίου. Μετὰ χαρᾶς ἀνυποκρίτου παρεδέχετο νὰ μείνῃ μόνη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ἀρκεῖ ὁ Ἀνδρικός της νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἀθήνας. Ὁ τὸν περιέμενε δὲ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, ὅπως μίλη παρ' αὐτοῦ τὰ τῶν τελευτῶν καὶ πανηγύρεων. Ἀφοῦ ὅλα ἠτοιμάσθησαν, εἶπε μειδιῶσα εἰς τὸν ἀγαπημένον της:

—Καυμένη Ἀνδρικό, πάρε μου, πρὶν φύγῃς, καμμὶ δραχμὴ ταμβάκου νᾶχω ὡς ποῦ νᾶρθῃς. Ἐρεῖς πᾶς μ' ἀρέσει. Σὰν λείπῃς θὰ τραβῶ μίαν πρίλα ἀπ' τὸν μυρωδάτο καὶ θάνε ἢ μόνον μου παρηγοριά. Πήγαινε νὰ μὴ σοῦ δῶ κακό.

Οὐδεμίαν ἀντίρρησης! Ἦν τόσον ἀγαπημένον ἀνδρόγονον! Ἐτρεξεν ἀμέσως πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς συζυγικῆς ἐπιθυμίας της, ἀλλ' ὦ τῆς ἀσάτου καὶ παλιμβούλου τύχης! ὁ ἄκακος ταμβάκος προέκειτο νὰ γείνη πρόξενος μεγάλης δυστυχίας! Ἐκ μικρῶν τὰ μετὰ γάλα! Πολλάκις εὐτελεῖς αἰτία, καταστρέ-

φει... τὰς γλυκυτέρας ὀνειροπολήσεις παντὸς ἀνθρώπου καὶ τοῦ κύρ Ἀνδρικού.

Ὡς σφριγᾶν νεανίας, ὁ ὑπερπεντηκοντούτης σύζυγος διέτρεξε τὴν ὁδὸν «Καλαθρύτων», εἰσῆλθεν εἰς τὴν τοῦ «Ἁγίου Ἀνδρέου» καὶ ἐστὴ ἀσθαλίαν πρὸ μικροῦ καπνοπωλείου. Ἀντὶ μίᾶς δραχμῆς, ἠγόρασε κωνοειδῆς ἐκ χάρτου δέμα, πλήρες εὐώδους καὶ φιλοκομμένου ταμβάκου, ἐγέμισεν, εὐφροσύνας εἰσπνεύσας, τὴν ῥινὰ τοῦ ὅπως τὸν δοκιμάσῃ, καὶ ἠτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε... ἤκουσεν ἐκ τοῦ πλησίον παντοπωλείου λίαν γνωστὴν φωνήν, ἥτις τὸν ἐκάμε ν' ἀνασκιρτήσῃ.

—Κύρ-Ἀνδρέα, δύο λόγια, σὲ παρακαλῶ.

Παρευθὺς ἀνεγνώρισε τὸν φουστανελλοφόρον εἰσπράκτορα τοῦ δημοσίου, φέροντα ὑπὸ μάλης ὀγκωδῆ φάκελλον χαρτίων, περιτετυλιγμένον ἐντὸς λευκοῦ πανίου, ἀμφιβόλου καθαρότητος, καὶ ἀκολουθούμενον ὑπ' ἑνὸς χωροφύλακος. Ἡ καρδιά του ἐπαλλε σφροδρῶς, τὸ πρόσωπόν του ἠλλαξε χρῶμα, καὶ οἱ ποδὲς του ἐν τρομάδῃ καταστάσει διατελοῦντες, ρουῦντο νὰ κίωσιν ἐν βῆμα. Ἐνεθυμήθη, ὅτι εἶχεν ἀνεξοφλήτους δυστυχῶς λογαριασμοὺς μετὰ τοῦ δημοσίου, οὗς ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ ἤδυνάτε νὰ τακτοποιήσῃ.

—Δὲν σὲ εἶδαμεν ἀπ' τὸ ταμεῖο, εἶπεν ὁ εἰσπράκτωρ, ἀμα ὡς ἐπλησίασεν. Νὰ ξεμπερδεύωμεν μίαν γιὰ πάντα ἢ μοῦ δίνεις τώρα πενήντα δραχμαῖς ἢ στὴ φυλακῇ. Ἄλλη προθεσμία δὲν ἔχει.

Ὁ κακότυχος κύρ-Ἀνδρέας δὲν εἰδοκίμασε ν' ἀπολογηθῆ, οὐδὲ νὰ ζητήσῃ μικρὰν τινα ἀναβολήν. Ἡ γλῶσσα τοῦ εἰσπράκτορος, ὑποκινουμένη ὑπὸ τῶν ποσοστῶν, ἦν δριμύτης καὶ ὀξύτατης, ὡς αἰχμὴ ἐγγχειρίδιου. Ἐγνώριζε δ' ἄλλως τε, ὅτι ὁ ὑποταμίης ἀμειλικτος εἰδείκνυτο εἰς τοὺς ὀφειλέτας, αὐστηρὰς δίδων ἐκάστοτε διαταγὰς εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του εἰσπράκτορας, κηδόμενος καὶ αὐτὸς τῶν δημοσίων ἐσόδων καὶ τῶν ἰδικῶν του ποσοστῶν.

«Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει» εἰς ἐν νεῦμα τοῦ εἰσπράκτορος, ὁ χωροφύλαξ ἐπλησίασε μὲ ἀριμάνιον ὕφος, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ συλλήψεως μυστηριώδους τινος κακούργου, ἐπανέλαθε καὶ αὐτὸς ξηρῶς τὰς λέξεις: «Ἠ πληρώνεις ἢ στὴ φυλακῇ», καὶ ἐπειδὴ ὁ δυστυχῆς ὀφειλέτης εἶχεν ἀφήσῃ εἰς τὸ συρταρί του, τὰς διὰ τὸ ταξίδιον ἐξήκοντα δραχμαῖς, ἠναγκάσθη, ὑπεῖκων εἰς τὰς ἀνεξερευνητοὺς βουλὰς τῆς θείας Προνοίας, ν' ἀκολουθήσῃ, τὸν ἀμετάπειστον ὑπάλληλον εἰς τὰς φυλακάς.

×

Ὁνειρεύθη ὁ δυσμοῖρος τὰς Ἀθήνας, τὰς πρωτοφανεῖς τελετάς, τὴν περιλαμπρὸν γαμήλιον πομπήν, καὶ αἰφνης εὐρίσκετο ἐρριμένος ἐν τινι στενῷ δωματίῳ, μετὰ πλείστων ἄλλων ἀνθρώπων, ὑποπεσόντων καὶ αὐτῶν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ὑποταμίου.

Βεβαίως δὲν θὰ ἔμενον ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἀπεχθές ἐκεῖνο μέρος.—Τὶ διάβολο! ἡ σύζυγός του θὰ ἦκουε καθ' ὁδόν, θὰ ἐπληροφόρητο τὰ διατρέχοντα καὶ θὰ ἐσπευδε νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτόν, ἀποτίουσα τὰ ὀφειλόμενα. Ἀλλ' ἐλυπεῖτο σφόδρα, ἀναλογιζόμενος πλέον τὸ ναυάγιον τοῦ ταξιδίου του, ἐξ

αἰτίας τοῦ κατηραμένου ἐκείνου ταμβάκου, ὅστις ἐγίνε πρόξενος τοιαύτης ἀνεπανορθώτου συμφορᾶς!

×

Ἐνθ' ὁ κύρ Ἀνδρικός ἦτο βεβουθισμένος εἰς τὰς λυπηρὰς ταύτας σκέψεις, ἄλλος πόνος σκληρότερος καὶ δριμύτερος ἐμάστιζε τὴν ἀδαμάντινον μὲν, ἀλλὰ τρυφερωτάτην καρδίαν τῆς Διαμάντως του, καὶ ἀπέσπα ἐκ τῶν γηραιῶν ὀφθαλμῶν της, θαλερὰ δάκρυα. Αἱ σκέψεις αὐταὶ συνοψίζονται εἰς τὸ ἐξῆς προοίμιον, μακροτάτου καὶ πολλῶν ἐπαναληφθέντος μονολόγου της:

—Νὰ ζῆ κανεὶς ἢ νὰ μὴ ζῆ... Ποῖός νὰ τὸ πιστεῖτε πῶς θὰ ἔφυγε ἔτσι, χωρὶς μήτε νὰ μὲ ἀποχαιρετίσῃ... Ποῖός νὰ ἐπίστευε, πῶς ὕστερα ἀπὸ τριάκτα χρόνων ἀζευχώσιση ζωῇ, θὰ ἐξεγνοῦσε τὴν τελευταία μου θέλησιν, θὰ μοῦ ἀρνοῦτανε μίαν πρίλα ταμπάκο... Ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης! Αὐτὸς ἄς γυρίξῃ τώρα, ἄς γλεντᾷ, ἄς βλέπῃ γάμους καὶ χαρὰς. Ἐγὼ θὰ τοῦ μείνω ὡς τὸ τέλος πιστῆ. Τὸ εἶπα καὶ θὰ τὸ κάμω ὅσαι ἡμέρας λείψῃ, δὲν ἔχει νὰ πατήσω ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα μου.

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΟΥΣΚΙΝ

Ο ΛΙΘΙΝΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

(τέλος)

ΣΚΗΝΗ Γ'

Τὸ μνημεῖον τοῦ Διοικητοῦ

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Λαμπρὰ πηγαινούν ὅλα, ἀξιόλογα. Τὸν Κάρλον ἀκουσίως μου ἐφόνευσα, ἐδῶ ἐκρύφθη, ταπεινὸς καλόγηρος καὶ βλέπω καθ' ἐκάστην τὴν ὠραίαν μου τὴν χήραν, καὶ αὐτὴ μὲ παρετήρησε, νομιζῶ. Μέχρι σήμερον, δὲν ἔλειψε ὁ μεταξὺ μας ἀμοιβαῖος σεβασμὸς, πλὴν σήμερον, θ' ἀνοίξω συνιδίεξιν. Καιρός! ἀλλὰ πᾶς νὰ ἀρχίσω; Ἄ! «Τολμᾶς...»

ἢ ὄχι; ἄλλως πως; «Σενόρα...» Πά, πά, πά! ὄ, τ' εἰς τὴν κεφαλὴν μου ἔληθ, θὰ εἰπῶ, χωρὶς νὰ τὸ προμελετήσω παντελῶς. Καθὼς αὐτοσεβειαστῆς ἐρωτικῶν ἄσμάτων... ἀλλὰ πᾶς ἀργεῖ, ἀνευ αὐτῆς, φρονῶ, ὅτι θὰ πλήττῃ ὁ διοικητής. Ὅποσον κολοσσαῖον τὸν παρίστησαν! Ὅποιοι ὄμοι! φαίνεται ὡς Ἡρακλῆς!... Μικρὸς ὁ μακαρίτης ἦτο καὶ ἰσχνός. Ἄν ἴσως εἰς τὰς ἄρας τῶν ποδῶν του ἐδῶ ἐστέκετο, τὴν μύτην μὲ τὸ χεῖρ του νὰ πιάσῃ δὲν θὰ ἐφθανε. Στὸ Ἐσκουριαλ ὅπου τὸν συνηγάθημεν, ἔς τὸ ξέφος μου ἐπάνω ἤγγισε καὶ ἐξεφύχσας ὡς πεταλοῦδα, ὅταν τὴν διατρύχῃ βελόνῃ... Ἦτο ὁμοῦς ὑπέρφανος καὶ τολμηρὸς, καὶ εἶχεν ὕψος σκυθρωπὸν... Ἄ! νὰ τὴν.

(Εἰσέρχεται ἡ δόνα Ἄννα)

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Πάλιν ἐδῶ εἶνε. Πάτερ μου, συγγνώμην, σὰς ἐτάραξα τὰς σκέψεις σας.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Ἐγὼ ὀφείλω νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν συγγνώμην, δόνα Ἄννα. Ἴσως πρόσκομμα θὰ γίνωμαι, νὰ ἐκχυθῇ ἡ θλίψις σας ἐλευθερά.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Ἄ, ὄχι, πάτερ μου. ἐγὼ τὴν θλίψιν μου τὴν ἔχω ἔς τὴν καρδίαν μου. Ἐνώπιον ὑμῶν αἱ ἱκεσίαι μου, ἔς τὸν οὐρανὸν ὑψοῦνται. Σὰς παρακαλῶ μ' αὐτὰς καὶ τὴν φωνὴν σας νὰ ἐνώσητε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Ἐγὼ, σενόρα, μεθ' ὑμῶν νὰ δεθῶ! Τοιαύτης μοίρας δὲν εἶμ' ἄξιός ἐγώ. Ἄ, δὲν τολμᾷ τὸ στόμα μου τὸ ἔνοχον τὴν προσευχὴν σας νὰ προφέρῃ, τὴν ἀγνήν. Μακρόθεν μόνον εὐλαβῶς σὰς θεωρῶ, ἤρεμα, ὅταν κλίνετ' εἰς τὸ μάρμαρον τ' ὄχρον, κ' ἀπλοῦται ἐπ' αὐτοῦ τοὺς μαύ-

ρους σας βοστρύχους,—καὶ φαντάζομαι, ὅτι κρυφὰ ὁ ἄγγελος τὸν τάφον ἐπισκέπτεται. Καὶ ἐν τῇ ταραχῇ μου τότε τῇ δεινῇ δὲν δύναμαι ποσῶς ν' ἀρθρώσω προσευχὴν καὶ σκέπτομαι: εὐδαίμων, οὗ τὸ παγερὸν τὸ μάρμαρον θερμαίνει ἡ οὐράνιος ἀναπνοή της καὶ μ' ἀγάπης δάκρυα ραντίζεται.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Ὅποια φθίγματα παράδοξα.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Σενόρα;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Μοί... Ἐλησμονήσατε...

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Ἄ, τί; ὅτ' εἶμαι τᾶχ' ἀνάξιός καλόγηρος; ὅτι ἡ ἐνοχός μου ἡ φωνὴ ἐδῶ δὲν ἔπρεπε τοσοῦτον ν' ἀντηχῇ τρανώς;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Ἐνόμιζον... Κακῶς ἐνόησα...

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Τὸ βλέπω, ναί: τὸ πᾶν, τὰ πάντα ἤδη ἐνόησα!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Τί; τί ἐνόησα;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Δὲν εἶμαι μοναχός, ἰδοῦ! καὶ ἐξαιτοῦμαι εἰς τοὺς πόδας σας συγγνώμην.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Ἄ, Θεέ μου! Τίς εἶσθε λοιπὸν; ἐγέρθητε, ἐγέρθητε!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Εἰς δυστυχῆς, ἐν θῆμα ἔρωτος ἀπέλπιδος!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Θεέ! Κ' εἰς αὐτὸν ἐδῶ τὸν τάφον! Φύγετε!...

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ

Ἄ δόνα Ἄννα, ἐν λεπτόν! μίαν στιγμὴν!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ

Καὶ ἂν κανεὶς εἰσέλθῃ!...

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὸ κινκιδώμα κλεισμένον εἶνε. Μὴ φοβοῦ. Μίαν στιγμὴν!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Λοιπὸν! Τί θέλετε; εἰπέτε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Θάνατον!

Ἄς ἀποθάνω αὐθωρεῖ ἔς τοὺς πόδας σας, τὸ ἄθλιόν μου σῶμα ἄς ταφῆ εἰδῶ, οὐχὶ παρὰ τὴν κόριν τοῦ συζύγου σας, οὐχὶ εἰδῶ, — οὐχὶ σιμὰ του — ἀλλαγῶ, μακρὰν, ἐκεῖ, πλησίον εἰς τὴν θύραν, ἢ κ' εἰς τὴν οὐδὸν αὐτὴν, ὅπως τὴν πλάκα μου ὁ ποὺς ἢ ἡ ἐσθὴς σας δύνατ' ἐλαφρῶς νὰ θίγῃ, ὅταν εἰς τὸν υπερήφανον τὸν τάφον τοῦτον ἔρχεσθε νὰ κλίνητε τὴν κεφαλὴν καὶ κλαύσητε.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Εἶσθε τρελλός;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Παραφροσύνῃ εἶνε, ἂν τὸν θάνατον ποθῶ; ἂν ἤμην ἄφρων, τότε τὴν ζωὴν θὰ ἤθελον, θὰ ἤλιπον δι' ἔρωτος θερμοῦ, νὰ συγκινήσω τὴν καρδίαν σας ἂν ἤμην ἄφρων, ὑπὸ τὸν ἐξώστην σας θὰ διηρχόμην νύκτας ὅλας ἄγρυπνος καὶ μ' ἄματτα ἀνησυχῶν τὸν ὕπνον σας. Καὶ δὲν θὰ ἐκρυπτόμην τὸν ἄντικρυν, παντοῦ θὰ προσεπάθουν νὰ μὲ βλέπετε τρελλός ἂν ἤμην, δόνα, δὲν θὰ ἐπασχον ἐν τῇ σιγῇ. . . .

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Λοιπὸν σιγάτε;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ναὶ σιγῶ.

Περίστασις, περίστασις μὲ εἰλωκεν εἰδῶ! εἰδ' ἄλλως δὲν θὰ ἐμάνθηνε ποτέ, τὸ θλιβερόν μου τὸ μυστήριον. . . .

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Καὶ μ' ἀγαπάτε ἤδη πρὸ πολλοῦ;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Κ' ἐγὼ δὲν τὸ γνωρίζω, δόνα Ἄννα ἄλλ' ἔκτοτε γνωρίζω μόνον τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς, καὶ τί σημαίν' ἢ λέξις εὐτυχία.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ὡ!

ἐξέλθετε—σεῖς εἶσθε ἐπικίνδυνος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐγὼ εἰμ' ἐπικίνδυνος; καὶ διατί;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Φοβοῦμαι ὅταν σὰς ἀκούω.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὸτ' ἐγὼ θὰ σιωπήσω ἂν δὲν ἐκδιώξητε, ἐκεῖνον, ὃν αὐτὴ καὶ μόνῃ ἢ θεᾶ σας παρηγορεῖ. Ἐλπίδας ποταπῆς ποσῶς, δὲν τρέφω, τίποτε δὲν ἀπαιτῶ, ἀλλά, ἀφοῦ νὰ ζῶ κατεδικασθῆν, ἔπεται ὅτι καὶ νὰ σὰς βλέπω πρέπει.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Φύγετε—

εἰδῶ δὲν εἶνε τόπος ν' ἀναφέρωνται τοιοῦτοι λόγοι καὶ μωραὶ. . . Ἄβριον ἔλατε παρ' ἐμοῖ, ἐάν ὀμνῆτε τὸ πρέπον σέβας νὰ διαφυλάξητε. Θὰ σὰς δεχθῶ, ἀλλὰ τὸ βράδυ, ἀργότερα!

κανένα δὲν ἐδέχθη, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐχέρουσα. . . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ὡ δόνα Ἄννα, ἄγγελε!

Ὁ Ὑψίστος νὰ σὲ παρηγορήσῃ, ὡς ἐπαρηγορήσας ἐμὲ τὸν πάσχοντα!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ἐξέλθετε, πηγαίνετε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Μίαν στιγμὴν ἀκόμη.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ὅχι, φαίνεται θ' ἀποσυρθῶ ἐγώ. . . πρὸς τοῦτους δὲ νὰ δεηθῶ ποσῶς δὲν δύναμαι. Οἱ λόγοι σας οἱ κοσμικοὶ ἀπέσπασαν τὸν νοῦν μου. ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀπέμαθεν αὐτοῦς τὸ οὖς μου. — Ἄβριον θὰ σὰς δεχθῶ. . . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὴν ἄκραν εὐτυχίαν μου ἀκόμη νὰ πιστεύσω δὲν ἀποτολμῶ. . . εἰς ἄβριον!.. εἰς ἄβριον!.. καὶ ὄχι εἰδῶ καὶ ὄχι κρυφά!..

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Μάλιστα, εἰς ἄβριον.

Λοιπὸν εἰς ἄβριον. Πῶς ὀνομάζεσθε;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Διέγος δὲ Καλβίδο.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Χαίρετε λοιπὸν, δὸν Διέγο. (ἀπέχεται)

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Λεπορέλλε!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Διατάξατε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Καλέ μου Λεπορέλλε! Εἶμαι εὐτυχής! — ἀργά. . . τὸ βράδυ, Λεπορέλλε, ἄβριον. . . » ναι, ἄβριον!.. ἔτοιμασε. . . εἰμ' εὐτυχῆς ὡς ἂν παιδί!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Μὲ τὴν σενοῖρα μίλησες;

Σοῦ εἶπε ἕνα δυὸ λογάκια τρυφερά, ἢ μήπως καὶ τὴν εὐλόγιαν σου αὐτὴν τῆς ἐδῶσες;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἄ, ὄχι, ὄχι. Μ' ὤρισε συνέντευξιν· συνέντευξιν μοῦ ὤρισε!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Τί λέγετε! Ἄ, χήραις, χήραις! ὁμοίαις εἶσθ' ὅλαις.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Εἶμαι εὐτυχῆς καὶ μοῦ ῥχεται νὰ τραγουδήσω, καὶ τὸν κόσμον ὀλόκληρον νὰ ἀγκαλιάσω!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Τί θὰ πῆ ὁμως γι' αὐτὸ

Καὶ ὁ Διοικητής;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Καὶ θὰ ζηλεύσῃ, σὺ νομίζεις; δὲν βαρύνεσαι: εἶν' ἀνθρώπος μὲ νοῦν καὶ, βέβαια, ἀφ' ὅτου πῆθανε ὡς τώρα, θὰ τοῦ πέρασε καὶ ὁ θυμός.

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Ἄ, ὄχι, τ' ἄγαλμα παρατηρήσατε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Λοιπὸν;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Λοιπὸν, μοῦ φαίνεται, πῶς βλέπει ἐσὰς καὶ εἶνε θυμωμένον.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Πήγαυε ἐκεῖ κοντὰ του, Λεπορέλλε, καὶ ἔς τὸ σπίτι μου ἂ! ὄχι, εἰς τῆς δόνας Ἄννας αὐριον εἰπέ του νὰ κοπιᾷσῃ.

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Τί; τὸ ἄγαλμα θὰ προσκαλέσῃ! καὶ γιὰτί;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Αἶ, βέβαια, μαζὺ του δὲν θὰ ὀμιλήσω. Ἄβριον τὸ βράδυ καὶ ἀργότερα, — ἔς τὸ ἄγαλμα εἰπέ— ἔς τῆς δόνας Ἄννας νὰ ἐλθῇ, κ' ἐκεῖ ἔς τὴν θύραν νὰ φυλάξῃ.

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Δὲν βαρύνεσθε μὲ τ' ἄγαλμα ν' ἀστεϊεύσθε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Λοιπὸν θὰ πᾶς;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Ἄλλὰ. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Αἶ, πήγαυε λοιπὸν!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Ὡ ἄγαλμα ὠραῖον, ἄγαλμα λαμπρόν, ὁ κύριός μου, ὁ δὸν Ζουάν, παρακαλεῖ νὰ ἐλθῆς. . . νὰ. . . Δὲν εἶμπορῶ, μὰ τὸν Θεὸν φοβοῦμαι, ἂ, φοβοῦμαι. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Νὰ λοιπὸν δειλέ;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Σταθῆτε! — ὁ ἀφέντης μου ὁ δὸν Ζουάν, Παρακαλεῖ νὰ ἐλθῆς αὐριον ἀργά ἔς τὸ σπίτι τοῦ συζύγου σου καὶ νὰ σταθῆς ἔς τὴν θύραν. (τὸ ἄγαλμα νεύει εἰς σημεῖον συγκαταθέσεως)

Ἄ!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τί τρέχει;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Ἄ! πεθαίνω! . . . Ἄ!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τί ἐπαθες;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Τὸ ἄγαλμα. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὸ χαιρετᾶς;

Αὐτὸ μὲ χαιρετᾶ!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τί εἶν' αὐτὰ τοῦ λῆς;

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Πηγαίνετε μονάχος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Κότταξε λοιπὸν, ἀνόητε! (πρὸς τὸ ἄγαλμα) Διοικητᾶ, παρακαλῶ, νὰ ἐλθῆς εἰς τῆς χήρας σου, ὅπου κ' ἐγὼ θὰ εἶμαι αὐριον. Καὶ νὰ σταθῆς ἐκεῖ ἔς τὴν θύραν νὰ φυλάξῃς. Λέγε, ἔρχεσαι; (τὸ ἄγαλμα νεύει καὶ πάλιν)

Θεὸ μου!

ΔΕΠΟΡΕΛΛΟΣ Δὲν σοῦ τῶλεγα; . . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Πηγαίνομεν.

ΣΚΗΝΗ Δ' (θάλαμος τῆς δόνας Ἄννας) Δὸν Ζουάν καὶ δόνα Ἄννα

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Δὸν Διέγο, σὰς ἐδέχθη εἰς τὸν οἶκόν μου, ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως σὰς φανῇ πολὺ ἀνιάρᾳ ἢ μετ' ἐμοῦ διαμονή: τὸν συζυγόν μου ἐνθυμοῦμαι ἢ πτωχὴ ἢ χήρα πάντοτε καὶ μὲ τὰ δάκρυα μὴνῶ ἀενάως τὸ μείδιμα ὡς ὁ Ἀπρίλιος. Σιγάτε; διατί;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Μὲ τὴν ιδίαν μόνῃν τέρομαι σιγῶν, ὅτ' εἶμαι κατὰ μόνας μὲ τὴν θελατικὴν τὴν δόνα Ἄνναν, καὶ εἰδῶ— ὄχι ἐκεῖ. Ὅχι εἰς τὸν τάφον τοῦ νεκροῦ τοῦ εὐτυχοῦς, καὶ θεωρῶ ὑμᾶς οὐχὶ γονυπετῆ τοῦ μαρμαρίνου σας συζύγου ἐμπροσθεν.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Δὸν Διέγο, τί, ζηλοτυπεῖτε;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἄπαγε!

Δὲν πρέπει νὰ ζηλοτυπῶ: ὑμεῖς αὐτὴ ὡς συζυγὸν τὸν ἐξελέξατε.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Οὐχι.

ἢ μήτηρ μου διέταξε, τὴν χεῖρά μου νὰ δώσω εἰς τὸν δὸν Ἀλθάρον. Εἶμεθα πτωχοὶ, ὁ δὸν Ἀλθάρος ἦτο πλούσιος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Εὐδαίμων! θησαυροὺς προσέφερε κενούς πρὸ τῶν ποδῶν θεᾶς— ἰδοὺ δὲ διατί ἰγεύθη τὴν εὐδαιμονίαν τ' οὐρανοῦ!

Ἄν ποτὲ πρότερον ἐγνωρίζον ὑμᾶς μ' ὅπως ἐκστασιν τὴν θέσιν μου αὐτὴν, τὰ πλοῦτή μου, τὰ πάντα μου θὰ ἰδίδον εὐθὺς, δι' ἐν σας μόνον βλέμμα προσηνῆς! τῆς ἱερᾶς θελήσεώς σας ταπεινῆς θὰ ἤμην δούλος! Ἄπαντας τοὺς πόθους σας ἀμέσως θὰ ἐμάνθανον καὶ ἐν καιρῷ αὐτοῦς νὰ προλαμβάνω καὶ τὸν βίον σας ὡς μίαν γονυπετίαν ἀδιάκοπον νὰ καταστήσω! Ἄλλὰ φεῦ! ἢ μοῖρα μου ἠθέλησ' ἄλλως!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Δὸν Διέγο, παύσατε!

Δὲν πρέπει, δὸν Διέγο, νὰ σὰς ἀγαπῶ ἢ χήρα δέον νὰ διατελῇ πιστὴ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τάφον. Ἄν γνωρίζατε ὁ δὸν Ἀλθάρος πόσον μὲ ἠγάπα! ὦ ὁ δὸν Ἀλθάρος, εἶνε ἤδη βέβαιον, οὐδέποτε κυρίαν θὰ ἐδέχετο αὐτοῦ ἐρῶσαν, ἂν ποτε ἐχέρουσε ποτὸς θ' ἀπέμεινε εἰς τὸν συζυγικὸν τὸν ἔρωτά του.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Μὴ μὲ βασανίζετε δι' αἰωνίων, δόνα, ἀναμνήσεων τοῦ δὸν Ἀλθάρου. Φθάνει τὸ μαρτύριον καίτοι θὰ εἶμαι ἴσως ἀξίος αὐτοῦ.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Καὶ πῶς; οὐδεὶς βεβαίως ἱερὸς δεσμός μετὰ τινος ὑμᾶς συνδέει— ἀληθῆς δὲν εἶνε; Ἀγαπήσατε με, κ' ἐνώπιον ἐμοῦ κ' ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ δικαιομένως εἶσθε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐνώπιον ὑμῶν;

Θεὸ μου!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Εἶσθε ἔνοχος ἐνώπιον ἐμοῦ; Εἰπέτε μοι, εἰς τί εἶσθ' ἔνοχος; . . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Οὐδέποτε! . . .

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Διέγο, τί συμβαίνει; σεῖς ἐνώπιόν μου, ἔνοχος; εἰπέτε μοι, εἰς τί;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Οὐδέποτε!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Παραδόξον αὐτό!

Παρακαλῶ, τὸ ἀπαιτῶ. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἀδύνατον!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ἄ! Τί ἐλέγετε ἀκόμη πρὸ μικροῦ; τόσῳ λοιπὸν, Διέγο, εἶσθε εὐπειθῆς εἰς τὰς θελήσεις μου, ἐπιθυμήσαντες νὰ καταστήτε δούλος μου. Θὰ ὀργισθῶ, δὸν Διέγο, ἀπαντήσατε: εἰς τί, εἰς τί ἐνώπιον ἐμοῦ ὑπῆρξατ' ἔνοχος;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Θὰ μὲ μισήσετε, δὸν Ἄννα, δὲν τολμῶ.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ἄ, ὄχι, ὄχι, καὶ σὰς συγχωρῶ εὐθὺς ἐκ τῶν προτέρων, πλὴν νὰ μάθω ἤθελον.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ὡ, μὴ θελήσετε τὸ φοβερόν αὐτὸ καὶ φονικὸν νὰ μάθητε μυστήριον.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Τὸ φοβερόν! . . . ὦ, μὴ μὲ βασανίζετε: Εἶμαι πολὺ, παρὰ πολὺ περιεργος— νὰ μάθω, διατί καὶ πῶς μ' ἐβιάσατε. Ἐγὼ δὲν σὰς ἐγνωρίζον. Ἄλλὰ κ' ἐχθροὺς οὐδέποτε οὐδ' ἔσχον οὔτε ἔχω εἰς καὶ μόνον εἶν' ἐχθρὸς μου: τοῦ συζύγου μου ὁ ἄθλιος φονεύς.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ (κατ' ἴδιον). Αἶ, πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ἔργου βαίνει. Δόνα Ἄννα, εἰπέτε μοι: Τὸν δὸν Ζουάν, τὸν ἐγνωρίσατε ποτέ;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Οὐδέποτε τὸν εἶδον.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὸν ἐχθρεύεσθε;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Καθῆκον εἶνε τῆς τιμῆς μου· ἀλλὰ σεῖς νὰ μ' ἀποκλίνητε ζητᾶτε ἀπὸ τὴν ἐρώτησίν μου, Δὸν Διέγο— τ' ἀπαιτῶ. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Τὸν δὸν Ζουάν ἂν ἴσως συνητᾶτε, τί, τί θὰ ἐπράττετε;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Μὲ ἐγγχειρίδιον

θὰ διεπέρων τὴν καρδίαν αὐθωρεῖ τοῦ τέρατος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐχεῖς τὸ ἐγγχειρίδιον;

Ἰδοὺ τὸ στήθος μου, ὦ δόνα Ἄννα.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Πῶς!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ὅχι Διέγος— εἰμ' ὁ δὸν Ζουάν.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Θεὸ μου! δὲν πιστεύω. . . εἶν' ἀδύνατον!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐγὼ εἶμαι ὁ δὸν Ζουάν.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Εἶνε ψευδές.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐγὼ ἐφόνευσά τὸν συζυγὸν ὑμῶν.

Ἐγὼ! καὶ δὲν λυποῦμαι, δὲν αἰσθάνομαι πρὸς τοῦτο τὴν παραμικρὰν μετάνοιαν.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Τί λέγετε; ἂ, ὄχι εἶν' ἀδύνατον.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ἐγὼ εἶμαι ὁ δὸν Ζουάν, καὶ σ' ἀγαπῶ.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ (πίπτουσα). Ποῦ εἶμαι; . . . ἂ. . . λιποθυμῶ!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ὡ οὐρανέ. Τί ἐπαθε; Θεὸ μου, ζύπνησε λοιπὸν Δὸν Ἄννα, ζύπνησε, τί ἔχεις; κύτταξε ὁ δούλος σου, ὁ Διέγος σου, ἔς τοὺς πόδας εὐρίσκεται!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Ὡ, ἄρσε με. Μοὶ εἰσ' ἐχθρὸς— μ' ἀφῆρεσας τὸ πᾶν, τὸ πᾶν ἐν τῇ ζωῇ. . .

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Ὡ πλάσμα προσφιλέστατον! εἰμ' ἔτοιμος τὸ πλῆγμα νὰ ἐξαγοράσω αὐθωρεῖ. ἔς τοὺς πόδας σου γονυπετῆς τὴν προσταγὴν προσμένω: ν' ἀποθάνω θέλεις;— πρόσταξον νὰ ζῶ;— θὰ ζῶ μόνον καὶ μόνον δι' ἐσέ. . .

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Λοιπὸν σὺ εἰσ' ὁ δὸν Ζουάν;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ Βεβαίως δέ, ὡς τέρας θὰ σοὶ περιέγραψαν αὐτὸν καὶ ὡς τινα κακοῦργον, δὲν εἶν' ἀληθῆς; Ὡ δόνα Ἄννα! ἴσως δὲν εἶν' ἀκριβῆς ἢ φήμη: τὴν ἐμὴν συνείδησιν πολλὰ κακὰ βαρύνουν ἴσως, ἀλλ' ἀφ' ἧς σὰς εἶδον, πάντα, πάντα μετεβλήθησαν: μοὶ φαίνεται, ἀνεγεννήθη ἐντελῶς. Ἀφοῦ ἠγάπησα ὑμᾶς, τὴν ἀρετὴν ἠγάπησα, καὶ ταπεινῶς ἐνώπιον αὐτῆς, τὸ πρῶτον ἤδη ὑποτρέμοντα τὰ γόνατα προσκλίνω.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ Εἶνε εὐγλωττος ὁ δὸν Ζουάν, ὦ, τὸ γνωρίζω. . . ἤκουσα παμπόνηρος ὅτ' εἶνε ἀνθρώπος. . . ὑμεῖς, ὡς λέγουν, εἶσθε ἄβεις, διαφθορεῖς καὶ δαίμων πράγματι. Ὅπως ἄρα γε, ὑμεῖς, πτωχὰς γυναίκας κατεστρέψατε;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Καμμίαν μέχρι τούδε δεν ήγάπησα.
ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Και θα πιστεύω ότι το πρώτον αγαπή
ό δόν Ζουάν, και ότι δεν ζητεί εις έμέ
κανένα θύμα νέον!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Έάν ήθελον
ύμās να απατήσω, θα σās έλεγον
ποτέ ότ' έμ' έγώ ό δόν Ζουάν; Και ποϋ
εύρίσκετε εις ταϋτα, δολιότητα
και προμελέτην;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Ποιος σās ήξεύρει; πλην,
εδώ πās ήδυνήθητε να έλθητε;
ήδύνατο να σās αναγνωρίσωσι
κι' ό θάνατος ύμών θα ήτο άφευκτος.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Και τί είνε ό θάνατος άπέναντι
μιάς στιγμής γλυκειάς συνεντεύξεως;
πρός τοϋτο άγογγύστως δίδω την ζωήν.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
'Αλλά πās θα εξέλθετε, άπρόσεκτε,
έντεϋθεν;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ (φιλών την χείρά της).
Και ύμεις περι τοϋ δυστυχούς
τοϋ δόν Ζουάν φροντίζετε! Δεν έχετε
λοιπόν εις την ψυχήν σας την ούράνιον
ώ δόνα 'Αννα, μίτος κατ' έμού οϋδέν;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
'Αν ήτο δυνατόν! να σās μισώ, Ζουάν!
'Εν τούτοις δέον ν' άποχωρισθώ ύμών.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Και ποτε θα συναντηθώμεν έλλοτε;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Τίς οίδεν, άλλην ώραν.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Αϋριον;

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Και ποϋ;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Εδδ.

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
'Ω δόν Ζουάν, όπόσον άσθενή
καρδίαν έχω.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Ως ένέχυρον λοιπόν
έν φιλημα συμφιλιώσεως....

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Καιρός,
πηγαίνετε.

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Εν μόνον, φιλικόν, ψυχρόν....

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Τί φορτικός ποϋ είσαι! λάβε το λοιπόν....
(κρούεται ή θύρα).

Τί κτύπος είν' εκεί;... ώ, κρούφου, δόν Ζουάν!

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
Λοιπόν υγίαινε, καλήν έντάμωσιν
γλυκειά φιλη. (Έξέρχεται και επανέρχεται).

'Α!

ΔΟΝΝΑ ΑΝΝΑ
Τί έπαθες;... 'Α! 'Α!

(Εισέρχεται το άγαλμα του διοικητοϋ
ή δόνα 'Αννα πίπτει).

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ
Προσλήθον εις την πρόσκλησιν.
ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Ω ούρανέ!
Δόνν' 'Αννα!

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ
'Άφες την, τετέλεσται. Και σύ
τί τρέμεις δόν Ζουάν;

ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Εγώ; ποσώς!.. ποσώς!.. σέ προσεκόλεσα
και χαιρώ βλέπων σε.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ
Δός μοι την χείρά σου.
ΔΟΝ ΖΟΥΑΝ
'Ιδού την... ώ πās θλίβεις, πόσον ισχυρός
ή μαρμαρίνη του παλάμι! άφες με,
την χείρά μου παραίτησον, την χείρά μου!..
έχάτην, δόνα 'Αννα!.. 'Α, τετέλεσται!..
(Έκ του Ρωτικού).

ANNA

Δύο φίλοι, βαδίζοντες ό εις παρά το
πλευρόν τοϋ άλλου, συνώδεον εις την υστά-
την αϋτής κατοικίαν προσφιλή ύπαρξιν, ή-
τις απαλλαγείσα των δεινών της ζωής, έ-
φέρετο εκεί, όπου το πάν—όνειρα, έλπίδες,
στοργή, άγάπη, πλούτος, νεότης, μοιραίως
άπολήγει. Έκαστος ήτο άπεροφνημένος εκ
των ίδιων σκέψεων, και εβάζον αιωπηλοί,
ότε πένθιμος ήχος κώδωνος τούς εξήγαγεν
εκ της βαθείας όνειροπολήσεως των· το φέ-
ρετρον εισήγετο έν τῷ νεκροταφείω. 'Ο καϋ-
σον ήτο πνιγηρός, και ή εκκλησία, έν ή θα
έψάλλετο ή νεκρώσιμος ακολουθία, μικρά και
στενόχωρος· οι δύο φίλοι προϋτίμησαν να
περιελθωσι το νεκροταφείον, και να επισκε-
φθωσι τούς τάφους εκείνων, οϋς έν τη ζωή
ήγάπησαν ή και εγνώρισαν άπλως. Έφθα-
σαν περιφερόμενοι μέχρι βραχύδους μαν-
σωλείου, οϋ τινος ό άκορπος όγκος, δεσπό-
ζει άγερώς ολου τοϋ πενήμιου εκείνου
τόπου, και εκεί, ένῶ ό Πέτρος ήλιζεν, ότι
θα έσταμάτων όπως παρατηρήσασιν το άλ-
λόκοτον μνημείον, ό Φίλιππος χωρίς οϋδδ το
βλέμμα να ύψωση, παρέσυρεν εκπληκτον τόν
φίλον του, και τόν ήνάγκασε να βαδίση διά
μέσου στενής και άνωμάλου διόδου.

— Πού με πηγαίνεις;

'Ο Φίλιππος δεν άπήνησεν, άλλ' έζηκο-
λούθησε βαδίζων άκόμη, και έστη πρό ξυλι-
νου πενιχρού σταυρού, έμπειπηγμένου κατά
το ήμισυ επί σωρού χλοάζοντος χώματος.
'Επί τοϋ σταυρού εκείνου, έφ' οϋ ό δύων ή-
λιος εξηκόντις διαχύρσον τελευταίην ά-
κτίνα, προσήλθον ό Φίλιππος βλέμμα πε-
ριλυπον και μελαγχολικόν.

— Έδω είνε, εψήθρισε. Προσεπάθησε
μάτην να καταστειλή τ' ανερχόμενα εις
τούς όφθαλμούς του δάκρυα, και αυτομάτως
έγονυπέτησε πρό τοϋ πενιχρού εκείνου τά-
φου, όν οϋτε σιδηρά κινηλίδες περιέφρασον,
οϋτε μαρμαρίνος στήλη εκόσμη. 'Ο ξυλι-
νος σταυρός, φέρων εκ της πολυκαιρίας, ή-

μισθεστον το όνομα τοϋ νεκρού, και δύο παρά
τά πλευρά του κυκάρισσοι, ών αι λυγηραί
κορυφαί, σείόμεναι υπό τοϋ έλαφρώς πνέον-
τος άνέμου έφιλούντο, ήσαν τά μόνα στο-
λισματά του. Έψήθρισε μερικάς λέξεις ό
Φίλιππος, και εξαγαγών εκ τοϋ στήθους του
μικράν ευώδη άνθοδέσμη, την άπέθηκεν ευ-
σεβάστως παρά τούς πόδας τοϋ σταυ-
ρού, θαυπέων το χώμα και λέγων μετά παλ-
λούσης εκ της συγκινήσεως φωνής.

— 'Α'Αννα, κοιμού ήσυχη και μη λυπά-
σαι, διότι, όπως σου ύποσχέθηκα, ύπάρχει
ένας εις την ζωήν, ό όποιος σέ ένθυμείται!.

Μετά τούς λόγους τούτους ήγέρθη, και
λαβών εκ νέου τόν βραχίονα τοϋ φίλου του,
όστις εκπληκτος τόν παρετήρει.

— Έμπρός, τού λέγει.

— 'Αλλά δεν μοι εξηγείς, τί έννοούν όλα
ταϋτα;

— Όθ σοι είπω, άπήνησεν ό Φίλιππος,
ρίψας τελευταίον άποχαιρετισμού βλέμμα
επί τοϋ ταπεινού τάφου, και άπεμκρυνθή
σύρων μεθ' έαυτοϋ και τόν φίλον του.

— Είδες τίνος ήτο εκείνος ό τάφος; ήρώ-
τησε μετ' όλίγον τόν Πέτρον.

— Ναι, άπήνησεν οϋτος. 'Ανέγρασα
'Α'Αννα Σ'».

— Την εγνώριζες;

— 'Οχι. Και να σου πώ την αλήθεια,
πρώτη φορά· ποϋ είδα τέτοιο όνομα· Συγ-
γενής σου βέβαια δεν ήτο, και διά να διατη-
ρηθῆ τόσον ζωηρά και άγία, ως φαίνεται, ή
μνήμη της εις την καρδίαν σου, αναμφιβά-
τως κάποιος δεσμός θα σέ συνδέει μετ' αυ-
τής· δεν είν' έτσι;

— Ναι, μοι συνέδεον ό ιερός δεσμός της
ειλικρινούς φιλίας· θα σοι αφηγηθῶ την θλι-
θεράν ιστορίαν. 'Ημέραν τινά— τοϋτο συνέβη
πρό πέντε έτών— έπήγα να επισκεφθώ φιλι-
κήν μοι οικίαν. 'Ενθυμούμαι, ότι ήτο Σάβ-
βατον, και ένῶ συνωμίλον μετὰ της οικο-
δεσποίνης και τίνος νέας, ή όποια εκάθητο
άπέναντί μου, εισέρχεται αιφνιδίως μικρά
υπηρέτρια και λέγει:

«Κυρά, μία πτωχή ζητά έλεημοσύνη».

Μετά προθυμίας και ευχαριστήσεως, έδωκεν
ή καλή γυνή όλίγη λεπτά εις την ύπηρέτριαν
διά την πτωχήν.

— Ψυχικά βλέπω κάνεις σήμερα, είπον
γελών.

— Ναι, μοι άπήνησεν, ένῶ ή άπέναντι
νέα άπίσπα το βλέμμα από την εργασία
της, και παρατηρούσά με.

— Χαρά εις εκείνον, μοι είπε με ταπεινήν
φωνήν, ποϋ 'μπορεί και κάνει έλεημοσύνη.
'Εγώ αν είχα, θα έδινα όλη 'μέρα, για να
με συχωράνε από ζωντανή.

— Και διατί τοϋτο; ήρώτησα μεδιών.

— Γιατι όταν πεθάνω δεν θα με θυμάται
κανείς, προσέθηκεν έρυθρίασα και ταπεινούσα
τούς όφθαλμούς.

— Και πās το 'ξεύρετε; την ήρώτησα
και την εκύτταξα με προσοχήν, διότι μοι έ-
καμον μεγάλην έντύπωσιν οι λόγοι της.

— Τό 'ξεύρω! είπε περιστρέψασα βλέμμα
άπλανές, άλλόκοτον, έν τῷ όποιω έφαι-
νετο μεμυγμένη ή θλίψις μετά της άπελπι-
σίας· έπειτα έστέναξε, και δύο δάκρυα εκυλί-
σθησαν επί των παρειών της. Την έβλεπον

εργαζομένην, και ή σκυθρωπότης τοϋ προσώ-
που της έρράγιζε την καρδίαν μου. Πάντοτε
συνεπάθον εις αϋτήν την νεάν, διά την σε-
μνότητα και τούς ευγενικούς τρόπους της,
άλλ' από την στιγμήν, όπου την είδα να
κλαίη, την έπόνεσε ή ψυχή μου ως να ήτον
άδελφή μου, και χωρίς να το θέλω, ήρχισα
να συμμερίζωμαι την άγνωστην εις έμέ λύ-
πην, ήτις την κατέβαλλε. Έσεκέθη, ότι ίσως
έρωσ δυστυχής θα έτυραννούσε την καρδίαν
της, και άπεφάσισα, άμέσως, με πλάγιον
τρόπον να της άποσπάσω το μυστικόν της,
διά να την παρηγορήσω. Έκάθισα πλησίον
της και με φωνήν ταπεινήν, διά να μη με
άκουση άλλος.

— Πρώτη φορά, της λέγω, άκούω άν-
θρωπον της ήλικίας σας να εκφράζεται με
τόσην άπελπισίαν.

— Γιατί, ίσως θα είμαι και ό μόνος εις
τόν κόσμον... άπήνησες με πικρόν χαμόγελον
άφήσασα επί των γονάτων την εργασίαν της
και έρριπον επάνω μου ένα από εκείνα τά
βλέμματα, τά όποια λέγονται περισσότερα από
χιλία στόματα, και τά όποια ποτέ δεν λη-
σμονούνται.

— Μα τόσον λοιπόν μεγάλη είνε ή λύπη
σας, ώστε να ήσθε άηληπισμένη εις τέτοιον
βαθμόν;

— Ναι! ή λύπη μου είνε μεγάλη, όσον δεν
ήμπορείτε να φαντασθῆτε, και ή μόνη έλπίς
της ζωής μου είνε ό θάνατος....

— Δεν το πιστεύω, να το λέτε με την
καρδίαν σας, ότι έπιθυμείτε να πεθάνετε· ή
ζωή είνε γλυκειά και ό καθένας την θέλει
και με ό,τι και αν ύποφέρει, και μάλιστα όταν
είνε νέος....

— Και διατί σās παρακαλώ; ήρώτησε
κάπως ειρωνικώς.

— Διότι έχει εμπρός του το άπέραντον
μέλλον.

— Ναι, έχετε δικαίον· αλλά μέλλον, φί-
λε μου, δεν ύπάρχει δι' έμέ. Αι δυστυχίαι
μου, ποϋ έχουνε μαϋρα τά στήθη μου και
μαρμαμένη την καρδιά μου, ένέκρωσαν τας
ελπίδας και τας χαράς μου, και εκέκασαν
με αιώνια σκοτεινά για τά μάτια μου το μέλ-
λον! 'Ισως θα έπέρασε από το νοϋ σας, έζη-
κούλουθησε να λέγη, και ή φωνή της έγένετο
πλέον συγκινητική· ίσως θα έπέρασε από το
νοϋ σας ποϋ μ' έβλέπετε μελαγχολική, ότι
αίτια της άπελπισίας μου θα ήτον ό έρωσ·
δεν είν' έτσι;

— Δεν σās το κρύπτω, άπήνησασα ειλι-
κρινώς, και να σās πώ την αλήθεια, άκόμη
φρονά το τοιούτον, διότι, όπως σās είπον
και προηγουμένως, είνε αδύνατον άνθρωπος
νέος να είνε τόσον άηληπισμένος.

— Έχετε άδικον, είπε σπογγίζουσα τά
δάκρυά της, λαμβάνουσα δε την χείρά μου,
έζηκούλουθησε με φωνήν, ή όποια έπαλλεν
από την μεγάλην συγκινήσιν. Έχετε άδι-
κον να σκέπτεσθε, ότι είνε αδύνατον μια νέα
της ήλικίας μου να είνε άηληπισμένη, και
ότι, εάν λυπείται, αίτια είνε ό έρωσ, διότι
έχετε ενώπιόν σας έμέ... θα σās τά είπω, ως
να είσθε άδελφός μου. Διατρέχω την καλ-
λιτερή μου ήλικίαν, είμαι είκοσι χρονών και
όμως αισθάνομαι, ότι είμαι όδοθηντα. Διότι
αι δυστυχίαι μου είνε τόσον πολλαί και με-

γάλα, ώστε έχουν κομμένα τά πτερά των
νεανικών έλπίδων μου, και σύρομαι άηληπι-
σμένη εις την ζωήν, λησιμονημένη και πε-
ριφρονημένη από όλον τόν κόσμον. 'Οσφ
έξουσαν οι γονείς μου και τ' άδελφια μου,
ήμην και έγώ ευτυχής. Έβλεπα γύρω μου
τα πάντα να γελούν, και ή καρδιά μου ευ-
θυμος έκείρτα από αγαλλίασιν και έλπίδα.
'Αλλ' όταν ό θάνατος εκάτεβασεν άσπλαγ-
χνα εις τόν τάφο, πρώτα τόν πατέρα και τη
μάννα μου, και κατόπιν ένα, ένα, τ' άδελφια
μου και έμεινα μοναχή, παντήρημη εις τόν
κόσμον, είδα γύρω μου σκοτεινά και άπελ-
πισία. 'Η χαρά και ή έλπίδα έφυγον από
την καρδιά μου, το γέλιο έσβύστηκε από τά
χείλη μου, και έλαβα ως κληρονομίαν δι' εκεί-
νο, το όποτον λένε... μέλλον, δάκρυα μόνο και
στεναγμούς! Και αν δεν ύπήρχε και ή καλή
αϋτη μακρονή συγγενής μου, να με σπλαγ-
χνισθῆ, να με πάρη εις το σπίτι της και
να μου δίνη λίγο ψωμί, ποιος 'ξεύρει, πās
θα ήμουνα σήμερα!

Έσιώπησε διά να σπογγίση τά δάκρυα
ποϋ έτρέχαν σαν ποτάμι από τά μάτια
της, και έπειτα εξηκούλουθησε:

— Λοιπόν, πās να μην έπιθυμώ τόν θά-
νατον, ό όποιος είνε ή μόνη μου έλπίδα και
θα με απαλλάξῆ από τέτοια ζωή; Διότι
και αν ζω, ποιος θα καταδεχθῆ ποτε να
ύψωση το βλέμμα του εις μίαν όρρανήν κό-
ρην, χωρίς άδελφια, χωρίς οικογένειαν, χω-
ρίς συγγενείς, και... στήκην; Διότι, επειδή
άπέθνον όλοι οι αγαπημένοι μου από την
κατηραμένη αϋτήν άρρώστια, με νομίζουν
και με τέτοια! Πές τε μου λοιπόν, τώρα,
έχω άδικον ποϋ λέγω, ότι όταν πεθάνω
δεν θα με θυμάται κανείς, αφού ζωντανή
δεν έχω το δικαίωμα να ύψωση το βλέμμα,
διά να ίδω τόν κόσμον, ό όποιος με φεύγει
και με άποστρέφεται;...

Την επνίζαν τά δάκρυα, και εκάλυψε με
τας χείρας το πρόσωτόν της. Έδάκρυσα
και έγώ, και αναγκάσθηκα να φύγω από την
μεγάλη μου συγκινήσιν. 'Από την έποχήν
εκείνην, έπέρασε, Πέτρι, ένα έτος και ή
δυστυχής 'Αννα έμαραινετο και δεν της έ-
μενον παρά όλίγη ήμέραι ζωής. Παραυρί-
σθη εις την ύστερήν της ώρα και την στιγμήν
ποϋ μου έσφιγγε το χέρι, ποϋ μ' εκύτταζε
περιλυπα και με σδυμένη φωνή με άπο-
χαιρετούσε, την έφίλησε εις το μέτωπο και
της είπα:

«'Αννα, μην πεθαίνεις άηληπισμένη,
διότι θα ύπάρχη ένας εις την ζωήν, ό όποιος
θα σέ ένθυμῆται. Έγώ θα σ' έχω πάντοτε
εις την μνήμη μου».

— Και εφύλαξ, φίλε μου, την ύπόσχεσι
ποϋ έδωκα εις την δυστυχή κόρη.

Λυγμοι εκάλυψαν τούς τελευταίους λό-
γους τοϋ Φιλίππου. Επικούλουθησαν έπειτα,
μεταξύ των δύο φίλων, μακρά ιερά σιγή,
όταν αίφνης ό Πέτρος αναγκαιζόμενος αυ-
πόν τῷ λέγει, με δονομένην εκ της βαθείας
συγκινήσεως φωνήν.

— Καλέ μοι φίλε, από αϋτήν την στιγ-
μήν, ύπάρχουν δύο εις την ζωήν, οι όποιοι
θα ένθυμούνται την δυστυχή 'Ανναν!

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

FERNAN CABALLERO
ΛΟΥΚΑΣ ΓΚΑΡΤΣΙΑ
(Διήγημα)
Καθ' αν έποχη άπαντες οι χαρακτήρες
απόλλυνται υπό την διεπλην σφύρας
τοϋ πολιτισμοϋ και της άπιστίας,
είνε συγκινητικόν και άριστον, να
βλέπωμεν έν θύοσ τερον τον χα-
ρακτήρα του σταθρόν και της
ιδίας του άνοησίας.
'Γκαρσία D'Ar Lincoln.

'Η διά της μεγάλης πεδιάδος Λάνος Κο-
λίνα, από τοϋ Ήραε προς τά όρη Λόντα,
διερχομένη ευθεία οδός, διήκει επί δύο λεύ-
γας διά φαινίκων, και καταλήγει εις τούς πρό-
ποδας τοϋ πρώτου λόφου, ένθα εκτείνεται
βραδυκίνητος ποταμός, Ήρανόμεινος το θε-
ρος και άριων, αντί των χρυσταλλωδών ύ-
δάτων του, όλίγον βόρβορον μόνον έν τη
κοίτη του.

Δεξιά ύψοϋται το μέγαρον Μελγαρέγιο,
έν των σπανίων μαυριτανικών οικοδομημά-
των, άτινα άντίσχον εις τοϋ χρόνου τας
καταστροφάς. Το μέγαρον όχυρούται υπό
τεσσάρων τετραγώνων πύργων, οίτινες εις
όλα τά τείχη τοϋ περιβόλου, στέφονται δι'
έπίλξεων, καλώς εσχεδιασμένων, ομοιομόρ-
φων, στερεών, ευθυγράμμων.

Το μέγαρον αϋτό, έλαβε το όνομα ιππό-
τον τίνος τοϋ Ήραε, όστις το κατέκτησεν.
'Ο τρόπος, καθ' όν συνεπληρώθη τοϋτο, κε-
κτληται άρεκτόν ένδιαφέρον, ώστε να μη δυ-
νάμειθα ή να τόν διηγηθώμεν, χάριν εκείνων
των άναγνωστών μας, οίτινες άγνωστοί τας
πολυάριθμα έργα της άνδρείας, εξ ών άφθο-
νοϋσι τά χρονικά τοϋ Ήραε.

Κατά το 1300, εκάτον πενήκοντα Μαϋ-
ροι κατέχον το μέγαρον μετά των οικογε-
νειών των. 'Ησαν ένδεδυμένοι, κατά την
συνήθειαν τοϋ έθνους των, λευκά και ίπ-
πευον λευκοφαίους ίππους. Καθ' όλην την ή-
μέραν ήσαν κεκλεισμένοι, την δε νύκτα πε-
ρήνοντο τόν τόπον.

'Ο Μελγαρέγιο, συλλαβών το σχέδιον να
κρυεύση το καταφύγιόν των, ύπεσχέθη την
έλευθερίαν εις τινα δούλον, όν είχον, επί τῷ
δρω να τόν βοηθήση τυφλώς εις την έπιχειρή-
σιν του. 'Ο δούλος ήτο καλός ίππεύς. 'Ο κύ-
ριός του τόν έπεφόρτισε να γυμνάση φορβίδα
εκτάκτου ευκινήσιας, να πηδῆ τάφρους, και
βαθμηδόν να κατορθώση, ώστε το πλάτος
αϋτών να είνε ίσον προς το της τάφρου,
ήτις περιέβαλλε το μέγαρον.

'Οτε κατορθώθη τοϋτο, ό Μελγαρέγιο
συνήνωσε τούς όπαδούς του, τούς ένέδυσε
ως Μαύρους, τούς διέταξε να ρίψωσι λευκά
καλύμματα επί των ίππων των, και νύκτα
τινά, καθ' ήν οι υπερασπισται τοϋ μεγάρου
ώργιαζον, έδραμε. Κατ' άρχάς, ότε έπλησια-
σεν, όσοι είχον μείνη έν τῷ μεγάρω οϋδέν
ήνσησαν, και εξέλθον τούς κατακτητάς ως
τούς άναμενομένους ιδιούς των· άλλ' είτα
τούς άνεγνώρισαν και ήρχισαν ν' άνεγείρωσι
την γέφυραν τότε ό δούλος υπερεπήδησε την
τάφρον διά της φορβίδος, και κόπτην τά
σχονία, δι' ών άνήγειρον την γέφυραν, έβόη-
θησε τούς λοιπούς να εισέλθωσιν εις το φρού-
ριον και να το κατακτήσωσιν.

Εἰς τὴν θείαν τοῦ φρουρίου αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ὁ καταστροφικὸς χρόνος διήλθε, χωρὶς ν' ἀφήσῃ μεγαλύτερον ἔχνοσ ἐκείνου, ὅπερ σχηματίζει ὁ πῶς πηνοῦ, ὁ ὀδοπόρος μεταφέρεται εἰς τὸ παρελθόν, ὅσον φανταστικῶς, ὥστε ἐκπλήσσει διότι δὲν βλέπει κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν πύργων τὴν ἱπποτικὴν σημαίαν, καὶ δὲν ἀνακαλύπτει ἀνὰ τὸν τουρβάνιον λευκόν, ὅπισθεν ἐκάστης ἐπ' ἀλλήλων. Οὐδέμια τοποθεσία θὰ ἦτο καταλλοτέρα πρὸς παραθέσιν μάχης ἢ μεσαιωνικῆς ἱπποτικῆς ἐορτῆς, μεταξύ Μαύρων καὶ Χριστιανῶν.

Διὰ τὴν πορευθῆμεν εἰς Ἄρκος, ἀφίνομεν ἀριστερὰ τὸν νότον ποταμὸν καὶ τὸ νεκρὸν φρούριον, ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ὁποίου, ὡς οἱ μύρμηκες ἐν τῷ σκελετῷ, ταράσσονται οἱ ἐργάται φιλησῶν ἐπαύλεως. Ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, ἐκτείνονται πεδιάδες σιτοφόροι ἀπεραντοί, καὶ δὲν συναντᾷ τις οὔτε πανδοχεῖον, οὔτ' ἄλλον ἀναψυχῆς τόπον, μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὴν ἑσπυλίαν Πενουέλια, ἀρχαίαν ἰδιοκτησίαν τῶν μοναχῶν Σαρτρῆ, οἵτινες τὸσον σεμνοπρεπῆ καὶ ἀξιωμασαστον θρησκευτικὸν τάγμα ἀποτελοῦσιν.

Ὁ δεύτερος λόφος καλύπτεται ἐξ ἑλαίων, αἵτινες φαίνονται θέλουσαι ν' ἀποκρύψωσι τὴν ἀρχαίαν καὶ λευκὴν πόλιν Ἄρκος.

Ἡ πόλις Ἄρκος φαίνεται καὶ ἐξαφανίζεται διαδοχικῶς ἐκ τῆς θέας τοῦ καταπενονημένου ὀδοπόρου, ὥσει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἰδρυτῶν τῆς Μαύρων, ἐτήρησε τὴν συνήθειαν τῶν δόλων. Εἶτα αἰφνης, ἀφ' οὗ διεθλωμεν δύο ὑψηλοὺς βράχους, εἰσερχόμεθα ἐν τῇ πόλει, ἥς ἡ θέσις ἐκπλήσσει καὶ τοὺς ἥκιστα εὐαισθητοὺς εἰς τὰς καλλονας τῆς φύσεως.

Κατὰ τινὰ ἐσπέρων τοῦ 184... ἐν μὲν ὁδῷ τῆς συνοικίας τοῦ Ἁγίου-Φραγκίσκου, εἰσερχόντο πολλοὶ εἰς πτωχικὴν τινα οἰκίαν, ἀφ' ἧς, τὴν προηγουμένην ἡμέραν, εἶχον μεταφέρει τὸ πτώμα τῆς οἰκοδομοῦσιν. Συνηροῖζοντο ἐκεῖ πρὸς παρηγορίαν, μετὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐκείνης εὐλαβείας, ἣν ὁ λαὸς τρεῖς, καὶ ἦτις εἶνε ἐν τῶν ἐμφύτων δειγμάτων τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τῆς εὐγενείας του. Ἡ ἐθιμοτυπία καὶ ἡ περὶ τὰς διαφορὰς ἐκτάκτους περιστάσεις τυπικότης, δὲν ἔχουσιν ἄλλας βάσεις, δὲν εἶνε γελοῖα καὶ ἐπιβόλαια πράγματα ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ ἰδιωτικῇ ζωῇ, ὡς προσπαθεῖ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἀνατρεπτικὸν πνεῦμα, ὅπερ δεσπόζει τοῦ αἰῶνος μας· ἡ ἐθιμοτυπία καὶ ἡ τυπικότης, ἐν τῇ αὐστηροτάτῃ ἐνοσίᾳ τῆς λέξεως, εἶνε ἐνέργεια ἢ πρᾶξις ἐξωτερικῆ, προωρισμένη νὰ ἐμπέδωσῃ τὴν λατρίαν τῶν θείων πραγμάτων, τὸ σεβᾶς καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔγκοσμιῶν.

Ἐν τῇ μοναδικῇ αἰθούσῃ τῆς οἰκίας, ἥσαν συνθηροίμενοι αἱ γυναῖκες· δεξιὰ ὑπῆρχε δωμάτιόν τι, ὅπερ ἡ γείτων εἶχε δανείσῃ διὰ τὴν συνάθροισιν τῶν ἀνδρῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αἰθούσης, ἦτις κατὰ τὴν ἱερὰν συνήθειαν, εἶχον ἐπιμελῶς λευκανθῆ καὶ διασκευασθῆ ἠπλοῦτο τραπεζομάνδουλον, ἐφ' οὗ πᾶς εἰσερχόμενος ἔρριπτεν ἐν ἡ δύο πεντάλεπτα, ἅτινα θὰ ἐχρησάμενον εἰς πληρωμὴν τῆς λειτουργίας τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου. Τὴν συνήθειαν αὐτὴν τηροῦσιν, ὅχι μόνον οἱ πτωχοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ πλοῦσοι, τὸ δὲ

προῖον τῆς λειτουργίας αὐτῆς, ἀνήκει εἰς τὴν ἐλεημοσύνην. Εἶνε πρᾶξις ταπεινώσεως, ἐν ἡ συγγρῶνας ἐνυπαρχει ὁ σκοπὸς τῆς συνενώσεως ἀπάντων τῶν πολυαριθμῶν τρόπων τοῦ εἰλέως εἰς ἄνα: Ἐὰν περιλαμπερὴ κηδεῖται, πλοῦσια ἐξέδρα πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ φερέτρου, καὶ ἐξαισίον μαυσαλεῖον εἰς γῆνοι τιμαὶ σεβασαὶ δι' ὅλους, ὁ οὐρανὸς ἐκτιμᾷ πολλῶ πλειότερον τὸ δηνάριον τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ τὴν διαπυρον προσευχὴν τῆς καρδίας.

Εἰς τινὰ γωνίαν τῆς αἰθούσης, ἐπὶ χαμηλῆς ἐδρας, ἐκάθητο ὁ τεθλιμμένος... Κορράσιον ὀκταετής, ὅπερ ἀποκαμὸν νὰ κλαίῃ τὴν μητέρα του, ἀποκαμὸν ἐκ τῆς μακρᾶς ἀκνησίας του ἐπὶ τῆς ἐδρας, ἀφῆκε νὰ πῆσῃ ἡ κεφαλὴ του ἐπὶ τὸ ὀπισθεν ἐρείσματος τῆς ἐδρας του, καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ὁ ὕπνος ἀγαπᾷ τὰ παῖδια, καὶ ἐρχεται πάραυτα εἰς βοήθειάν των, ὅταν τὰ βλέπῃ νὰ ὑποφέρωσι ψυχικῶς ἢ σωματικῶς.

«Καυμένη Λουκία! εἶπε παρατηροῦσα αὐτὴν συγγενῆς τῆς μακαριτίδος, πόσο θὰ ὑποφέρῃ πού στετήθηκε τὴ μάνα τῆς!

— Μ' αὐτὸ τὸν καυμὸ στὴν καρδίᾳ πῆγε ἡ κακοροϊκὴ ἢ Ἄννα, εἶπε μία γείτων.

— Ἄλλ' ἀπὸ τί πέθανε; ἠρώτησεν ἄλλη.

— Ἡ γῆ πού τὴ σκεπάζει μονάχα ξέρει τὴν ἀρρώστια τῆς, ἀπῆντησεν ἡ συγγενῆς. Ἡ Ἄννα δὲν παραπῆστανε ποτὲ τῆς, καὶ ἂν δὲν ἦτανε ἀδύνατη σὰν ἓνα κακομοιρασμένο καλάμι, κίτρινη σὰν τὸ φλουρί, καὶ τόσο λιγὴ πού μ' ἔμπορῶσε μὲ τὸ φύσημα νὰ τὴ ριζῆς χάμου, δὲ θὰ ὑπῆρχε ἀμφιβολία, καὶ δὲ θὰ τὴν ἔτρωγε τὸ χῶμα.

— Καλὴ αὐτὴ πέθανε γιατί τὸ αἷμά τῆς γύρισε σ' τῆς φλέβες τῆς, εἶπε μετὰ ζωηρότητος νεαρὰ γυνή, ἐνεργητικῆς φυσιογνωμίας. Αὐτὸ δὲ τὸ ξέρι ὅλος ὁ κόσμος. Καὶ νὰ μὴ σοῦχη ὁ τόπος ἓναν ἀστυνόμο πού νὰ ξέρι τὴ δουλειά του, νὰ διώχῃ μὲ τὸ ραβδί αὐταῖς ταῖς ξέναις, αὐταῖς ταῖς ζεσιτωμέναις γυναῖκαίς, πού σούρχονται ἐδῶ νὰ κάθων ἄνου κάτω, νὰ σοῦ μεθάνε τοὺς παντρεμένους ἀνθρώπους, γὰ νὰ καταστρέφουσι καὶ αὐτοὺς καὶ τὸ σπητικό τους!

— Σῶπα! Γι' αὐταδανά δά, οἱ ἀστυνόμοι ἔχουσι τὰ μάτια τοῦ ψαριοῦ, εἶπεν ἡ ἐπιβόλαια πράγματα ἐν τῇ δημοσίᾳ καὶ ἰδιωτικῇ ζωῇ, ὡς προσπαθεῖ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ πιστεύσωμεν τὸ ἀνατρεπτικὸν πνεῦμα, ὅπερ δεσπόζει τοῦ αἰῶνος μας· ἡ ἐθιμοτυπία καὶ ἡ τυπικότης, ἐν τῇ αὐστηροτάτῃ ἐνοσίᾳ τῆς λέξεως, εἶνε ἐνέργεια ἢ πρᾶξις ἐξωτερικῆ, προωρισμένη νὰ ἐμπέδωσῃ τὴν λατρίαν τῶν θείων πραγμάτων, τὸ σεβᾶς καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔγκοσμιῶν.

— Μάλιστα, ἀπῆντησεν ἡ πρώτη, ὁ Θεὸς πέρνει τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀφίνε νὰ καμαρώνουσι ἢ παληανθρωπιαί. Ὁ Θεὸς ἐκρύψε τὴ δικαιοσύνην στὸν οὐρανὸ· ἀλλὰ τὸ ραβδί τῆς δικαιοσύνης τόβαλε σ' τὴ γῆ, σ' τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ θὰ δώσουσι μὴ μῆρα λόγο τῶν πράξεών τους. Σοῦθελα, μωρὲ μάτια μου, νὰ σοῦσπανα τὸ ραβδί πού κρατεῖ σ' τὰ χέρια του ὁ ἀστυνόμος, σ' τὴν ῥάχη του.

— Ἐσὺ παιδί μου, εἶπε γράτᾳ τις, εἶσαι πεῖδ ζωηρὸ ἀπὸ τ' ἀναμμένο κάρβουνο, ἐσὺ χιμίζεις σὰν τὸ σερνικὸ βοῦδι, μὲ κλειστά μάτια· σκέψου τί λές· μὴ ξεχνᾷς πῶς κακὴ πληγὴ μπορεῖ νὰ γιαιτραυτῆ, ἀλλὰ κακὸ ὄνομα σκοτώνει· θυμήσου πῶς ἡ ἀμοιρὴ ἢ Ἄννα ἀπὸ τὴ τελευταία λεγωνιά τῆς ἦτανε

πάντα τῆς ἀρρώστη· τὸ καλοκαίρι χτυπήθηκε, τὸ Σεπτέμβριο πῆγε στὸ καλὸ ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ καὶ ἀπὸ τὸν ἓνα— καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλον (1).

— Πολὺ καλά, κυρὰ Μαρία, τὸ ξέρουμε πῶς εἶσαι συγγενῆς τοῦ Γιάννη Γκάρτια καὶ ξαδέρρη τοῦ ἀστυνόμου, εἶπε ἡ πρώτη. Μπορῶ νὰ σε βεβαιώσω, πῶς ὁ Ἰωσήφ μου δὲ θὰ πατήσῃ τὸ πόδι του στὸ καπνελεῖο τῆς Λέονα, καὶ ἂν ἦτανε πεῖδ τιμῆς ἀπὸ τὸν Ἰώβ. Μάθε ἀπὸ μένα, πῶς σ' τὸ σαπουναριὸ ἐκείνου πού δὲ πέφτει μπορεῖ νὰ γλυστρήσῃ. Ὅτι καὶ ἂν πῆς ἐσὺ πούσαι χῆρα καὶ ἀπὸ τὰ γεράματα ἔχεις πηγμένο τὸ αἷμα, δὲν πέρνω πίσω τίποτε ἀπὸ κείνα πούπα: ὅποιος πηδαίει ἴσα, πέφτει σ' τὰ πόδια του πάλι, τὸ λέω καὶ τὸ ξαναλέω· πρέπει νὰ τὴν κρεμάσουσι ὀλοζώντανη, ἐκείνη τὴ ζεσιτωμένη, ἐκείνη τὴ γλωσσῶ, ἐκείνη τὴν ἀσχημομούρα, πούχει ἓνα πρόσωπο μαῦρο σὰν τουλοῦμι τοῦ λαδιοῦ, ἐκείνη τὴ βλογιοκομμένη, πού νομίζεις πῶς ἔχει πῆσῃ σὲ γκαθάθα μὲ μιτζελία. Καλὲ ἐκείνη ἔχει περισσότερα μουστάκια ἀπὸ ἓναν χωροφύλακα.

Αὐτὴ ἔβγαλε ἀληθινὴ τὴ παρομῖα: «Ἀπὸ μακρὰ χαιρέτα τὴ γενάτῃ γυναῖκα».

— Κι' αὐτὴ σοῦ λέει πῶς εἶνε ἄγγελος! προσέθηκε τρίτη.

— Ἀκούστε, ἐπανελάβην ἡ τὸ πρῶτον ὀμιλήσασα· ἡ καταριδα εἶλεγε σ' τὰ παιδιὰ τῆς: «ἐλάτε δῶ, λουλουδάκια μου», καὶ ὁ νυκτοκόρακας λέει τὰ δικὰ του: «χρυσὰ μου τεφαρίκια!» Εἶδατε ποτὲ σας, ἐξηκολούθησεν ἐμψυχουμένη, εἶδατε ποτὲ σας χειρότερη ἀδικία; Νὰ ξελογιάσῃ ἓνα παντρεμένο ἄνθρωπο, ἓνα οἰκονομῆσῃ πατέρα, νὰ τὸν καταστρέψῃ, ν' ἀφανίσῃ τὸ σπῆτι του καὶ νὰ σκοτώσῃ τὴ γυναῖκά του ἀπὸ τὴ λύπη! Τὰ ξέρουμε καὶ τὸ παραδέχονται. Ὅριστε κατὰστασι! Ὑστερα πῆτέ μου, πῶς τέτοιο κακούργημα δὲ φωνάζει ἐκδίκησι!

— Καλὲ αὐτὸ εἶνε χειρότερο ἀπὸ τὸ νὰ σοῦ δάσῃ κανεὶς μὴ μαχαίριά, ἀνέκραξε γυνὴ τις.

— Αὐτὸ δὲν τὸ θέλει ὁ Θεὸς, προσέθηκε ἄλλη.

— Εἶνε κακούργο σκάνταλο! ἐξηκολούθησεν ἡ πρώτη. Καψοῦρα Ἄννα! Δὲν τὴν ἔβλεπα συχνά, ἀλλὰ τὴν ἀγαποῦσα πολὺ· ἦτανε γλυκεία σὰν τὸ μέλι, ἦτανε ἡ δόλια καλὴ καὶ ὑπομονετικὴ σὰν τὴν προβατίνα σ' τὰ χέρια τοῦ γασάκη. Ἄντρες! ἄντρες! καταραμένοι νάνε ὅλοι.

— Ἄς τῆς κατάρεις, κορίτσι μου, δὲ φελάνε τίποτε, εἶπεν ἡ κυρὰ Μαρία· δὲν κερδίζεις τίποτε μὲ τὰ κακὰ λόγια· ἄς προσευχηθῶμε καλλίτερα γὰ τὴ ψυχὴ τῆς μακαριτίσας, αὐτὸ θὰ τὴν ὠφελήσῃ περισσότερο.

— Σιγὴ ἄρα ἐγένετο· ἡ κυρὰ Μαρία ἔλαβε κομβολόγιον, αἱ δὲ λοιπαὶ τὴν ἐμμήθησαν· ἀπῆγγελε τὴν Πράξιν τῆς καταπέδωσῃ καὶ τὸ Πιστεύω, εἶτα ἤρξατο τὸ κομβολόγιον τῶν ψυχῶν τοῦ καθαρτηρίου, καὶ ἀντὶ τοῦ Ἁγ-

(1) Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ μᾶς διαφυλάξῃ ἀπὸ τῶν τυχαίων περιστατικῶν, ἅτινα συμβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ Ἁγίου-Ἀδωνοῦ μέχρι τοῦ Ἁγίου-Φραγκίσκου· (ἀπὸ τῆς 28 Ἀυγούστου μέχρι τῆς 4 Ὀκτωβρίου).

γελικῶν γαιρτισμοῦ, ἡ κυρὰ Μαρία ἔλεγε δεκάκις κατὰ συνέχειαν:

«Ἐν τῇ ἀπέριφ εὐσπλαγγίᾳ σου, κύριε.» Αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπεκρίνοντο:

«Δὸς εἰρήνην καὶ δόξαν ταῖς σεωσασμέναις ψυχαῖς.»

Μετ' ὀλίγον, ἐν τῷ δωματίῳ τῶν γυναικῶν δὲν ἤκουετο ἢ ὁ βαρὺς ψιθυρὸς τῶν προσευχῶν, καὶ ὁ πνιγρὸς στεναγμὸς τῆς θλίψεως.

Τὸ δωμάτιον τῶν ἀνδρῶν, παρουσιαζέτο ὅλος· διάφορον εἰκόνα: ὁ χῆρος, ὅστις ἦτο ἡσυχὸς ὡς ποτήριον ὕδατος, καὶ δροσερὸς ὡς θριάξ, ἔθεωρει ἐκυτὸν ἐλεύθερον πλέον, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ εἰδείχθη τεθλιμμένος· ἐκάπνιζεν, ἀκούων τοὺς ἄλλους καὶ ὀμιλῶν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὸ σῆνθη, ὥσει ὁ θάνατος, εἰσελθὼν εἰς τὴν κατοικίαν του, δὲν ἀφῆκε τὰ μελανὰ στίγματα καὶ τὴν ἐπίσημον ἐντύπωσιν του.

Οἱ ἀδιάφοροι ἠκολούθουν τὸ παραδειγματὸν του, εἰς τρόπον ὥστε, ἔαν πάντες δὲν ἔφερον κάπαις μαῦραις, οὐδεὶς θὰ ἔλεγε, ὅτι ἐκεῖ συνθηροίσθησαν, ἓνα κλαύσασαι νεκρὸν, ν' ἀποτίσῃσι δηλαδὴ φόρον ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς ἀπολοσθέντα ὑπαρξίν καὶ ἀρξαμένην θλίψιν. Ἐν τῷ μέσῳ ὅλης αὐτῆς τῆς ὀμηγύρεως, μὴ μόνον μορφή διέκτετο ἀρμονικῶς πρὸς τὴν περιστάσιν, καὶ αὐτὴ ἦτο παιδίον δεκατριετοῦ, τοῦ υἱοῦ τῆς μακαριτίδος, ὅστις, καθήμενος εἰς τινὰ γωνίαν πλησίον τοῦ πατρὸς του, εἶχε τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, καὶ ἔκλαιεν ἀπαρηγόρητα.

«Πῶς πέρασε ἡ μέρα; ἠρώτησεν ὁ χῆρος.

— Πολὺ ἄσχημα, ἀπῆντησέ τις.

— Καὶ ὁ οὐρανὸς;

— Ὡ! εἶνε συννεφιασμένος· μοῦ φαίνεται πῶς θὰ βρέξῃ σήμερα τὸ πρωὶ εἶνε πᾶχνη, καὶ ἀπὸ τὴν πᾶχνη στὴ βροχῇ, εἶνε ἓνα βῆμα.

— Ὁ αἶρας μ' ἔμπορεῖ νὰ καθάρσῃ τὸν οὐρανὸν, γιατί φυσᾷ ἀπὸ τὴ Νοτιὰ· τὸ νερὸ κοντεύει νὰ καταντήσῃ πεῖδ ἀκριβὸ ἀπὸ τὸ μῆλαμα, εἶπε τρίτος.

— Ὅχι δά, ἀπῆντησεν ὁ πρῶτος· πέρσαι δὲν εἶχε βρέξῃ ἴσα μὲ τὴν ἡμέρα τῶν Ἁγίων Πάντων, καὶ ὅμως δὲν εἶδαμε, ἀπὸ κτίσεως κόσμου, πεῖδ εὐτυχισμένη χρονιά ὅλοι κίνανε γέννημα, νοικιαστάδες, κτηματῖα, ἐργάτες, τὰ κριθάρια μάλιστα σοῦχαν γείνη τόσα, πού καβαλλάρης νὰ περνοῦσε δὲ φαίνονταν.

— Κύριε, εἶπεν ὁ χῆρος, ὁ Γενάρης εἶνε τὸ κλειδί τοῦ χρόνου· χωρὶς νερὸ τὸ Γενάρη δὲ βίξεις κριθάρη σ' ἄμπάρι.

— Ἐ! νὰ ὁ μπάρμπα Μπάρτολος! ἀνέκραζαν πάντες, ἰδόντες εἰσελθόντα γέροντά τινα, κοντόν, χονδρὸν καὶ ρωμαλέον. Πούθε ἔρχεσαι; Πού ἔσου, πού δὲ εἶδαμε δῶ.

— Πούθε ἔρχομαι; Κατ' εἰθεῖα ἀπὸ τὸ κυνήγι τῆς δόνα Ἄνας. Ἀπὸ τὸ καίρι πού τελείωσε ὁ πόλεμος, συνείθησα νὰ ρίχνω πιστολαῖς, καὶ σοῦγενα σκοπευτῆς πρώτης, εἰς τὰς διαταγὰς σας, κύριοι. Ἐκεῖ κάτω, σ' τὴ δόνα Ἄννα, εἶδα ἀπ' ὅλα τὰ χρώματα, ντόπιους, μπάδας, μελαφούς, ὡς καὶ Ἁγ-γλους ἀκόμα. Ἄ! φίλοι μου, πόσο μοιάζουσι οἱ Ἐλβετοὶ μὲ τοὺς Γάλλους! Παλλοκάρια, κάτασπροι, σὰν τὸ τριαντάφυλλο, κακακόκκινω καὶ ὀλοστρόγγυλοι, ἄλλ'

ἂν πῆς γὰ πνεῦμα, δὲν ἔχουσι ἄλλο ἀπὸ κείνο πού πίνουσι, ἂν θεὸς καὶ χάρι, τὸ πρόκοψες! δὲν ἔχουσι δόλου, βαστᾶν τὰ χέρια τους σὰν μανικία τῆς καπότας, καὶ περπατᾶνε σὰν πλύστρες. Ὅταν ἔβλεπα τὰ πόδια τους, πούνε σὰν κείκια, ἔλεγα μέσα μου: Καλὸ ποδάρι καὶ καλὸ αὐτί, δείχνει καλὸ ζῶ. Μιλάνε μὴ γλώσσα, πού εἶμαι βέβαιος πῶς καὶ αὐτοὶ δὲν τὴν καταλαβαίνουσι. Ἐγὼ δὲν ἀγαπᾶω αὐταῖς τῆς γλώσσας, πού δὲ καταλαβαίνω τίποτε, γιατί δὲν ξέρω ἂν θέλουν νὰ μὲ πωλήσουσι ἢ νὰ μ' ἀγοράσουσι. Μοῦ τυχε ἓνας φίλος ἴσα μ' ἓνα κοντάρι, πού τὸν λέγανε δὸν Ἀρθούρο. Ἴδρωνε καὶ φυσοῦσε πού τὸν λυπόσωνα. Μιὰ λέυγα νὰ περπατήσουσι αὐτοὶ ὁ ἄνθρωποι, κουράζονται· ὁ ἥλιος τοὺς πειράζει, ἡ ζέστη τοὺς κάνει νὰ λυώνουν καὶ νὰ ἀναλυοῦν. Ἐκείνη ἢ καλὴ, στρογγυλὴ, χοντρόμορρη, ἤθελε νὰ κἀνὴ ὅλα τὰ πράγματα μὲ τὰ συστήματα τοῦ τόπου τους. Μιὰ φορὰ τὸρθε στὸ κεφάλι, νὰ μεταχειριστῇ τὸ στίλετο μου γὰν τραπεζομάχαιο, καὶ κόπηκε: Ἐβγαλε ἀπὸ τὴ τσέπη του μὴ ἐργαλειοθήκη, πού θὰ τὴ ζήλευε καὶ ἓνας ἀρχιεροῦργος.

«Καλὰ» τοῦ εἶπα, «γιὰ τὸ φύλλο πῆδημα κουκουλοῦμαι σὺν κρεββάτι μου». Ἦτανε πεισματάρης σὰν καντοῦνι σπητιοῦ, ἤθελε νὰ σκοτώσῃ μὴ πέρδικα, τοῦ εἶπα, ὅτι εἶνε ἐποχὴ ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται, πυροβόλησε. Ὁ πατέρας του ἦτανε ἴσα ἴσα στὸ σημάδι τῆς καρραμπίνας του, αὐτὸς μωρὲ μάτια μου, τράβηξε, καὶ ἀντὶς νὰ σκοτώσῃ τὴν πέρδικα σκότωσε μὴ κίσα.

«Παναγιὰ μου» φώναξε, τί ἔκανες; «Σκότωσα μὴ πέρδικα.

«Καλὰ» τοῦ εἶπα, «γιὰ τὸ φύλλο πῆδημα κουκουλοῦμαι σὺν κρεββάτι μου». Ἦτανε πεισματάρης σὰν καντοῦνι σπητιοῦ, ἤθελε νὰ σκοτώσῃ μὴ πέρδικα, τοῦ εἶπα, ὅτι εἶνε ἐποχὴ ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται, πυροβόλησε. Ὁ πατέρας του ἦτανε ἴσα ἴσα στὸ σημάδι τῆς καρραμπίνας του, αὐτὸς μωρὲ μάτια μου, τράβηξε, καὶ ἀντὶς νὰ σκοτώσῃ τὴν πέρδικα σκότωσε μὴ κίσα.

«Παναγιὰ μου» φώναξε, τί ἔκανες; «Σκότωσα μὴ πέρδικα.

«Καλὰ» μοῦ εἶπε μισοσυγχιμένος. «Ὅχι, δὲν εἶνε καλὰ, εἶνε ἀπαγορευμένο νὰ σκοτώνουν τῆς κίσας.

«Καὶ ποῖος τὸ ἀπαγόρευσε;» μ' ἀρώτησε· «ἔχω τὴν ἄδεια μου, πού μοῦ κοστίζει 750 δραχμαῖς».

«Ἄλλὰ, κύριε, ἡ ἄδεια εἶνε γὰ τὸ μεγάλο κυνήγι, καταλαβαίνεις; τῆς κίσας δὲν τῆς σκοτώνουν» αὐταῖς πρέπει νὰ ζοῦνε. Ἄκουε;

«Καλὰ μούπανε,» ἀποκρίθη, «πῶς σ' αὐτὸ τὸν καθολικὸ τόπο, ὅλος ὁ κόσμος ἔχει προνόμια. Ὡς καὶ ἡ κίσα, ἀπὸ κείνο πού φαίνεται;»

«Αὐτὴ ἡ ἐρώτησις ἦτανε μὴ κουταμάρα ἢ μὴ ἀστεϊότητα, ὥστε δὲ θύμωσα.

«Μάλιστα, κύριε,» τοῦ ἀπῆντησα, «ἡ κίσα εἶνε ἐξουσία, τὰ ὅποια ὁ πάπας Πίος τοὺς παρεχώρησε μὴ φορὰ.

«Ἐβγαλε ἓνα σημειωματᾶρι ἀπὸ τὴ τσέπη του καὶ τὸ σημείωσε· ἐγὼ εἶπα μέσα μου: «Τὸ βόλι πετάχτηκε, δὲ θὰ τὸ σταματήσω».

— Καὶ γιατί, μπάρμπα Μπάρτολο, ἠρώτησε νεανίας τις, δὲν μποροῦν νὰ σκοτώνουν τῆς κίσας σ' τὸ κυνήγι τῆς δόνα Ἄνας;

— Γιατί αὐταῖς σπέρνουν τὸ πεῖκα.

— Διὰ σωπαίνεις λέω γῶ, ἢ νομίζεις πῶς μιλᾷς μὲ τὸ στρογγυλομοῦρη σου.

— Μὰ τὴν πίστη μου τὸ πιστεύω· ἂν ἐκείνος ἦτανε εὐκολόπιστος, ἐσὺ δὲν εἶσαι δά

καὶ τόσο· ἐσὺ εἶσαι ἀπὸ κείνους τοὺς κακομοιριασμένους ἀνθρώπους, πού δὲ πιστεύουν πᾶρα ὅ, τι βλέπουν. Μάλιστα, κύριε, ἡ κίσα εἶνε σπέρνουν τὰ πεῖκα, αὐτὸ εἶνε μὴ ἀλήθεια μεγάλη, ἴσα μ' ἓνα σπῆτι. Αὐταῖς ἀνοίγουν τὰ μῆλα τῶν πεῖκων σὰν εἶνε ἐποχὴ, τραβοῦν τὰ κουκουλάκια γὰ νὰ τὰ φᾶνε, καὶ ἐπειδὴ εἶνε ἐλαφρόμορρες, τὰ ξεγνοῦν, δὲν ξαναχρονταῖ, καὶ τὰ πεῖκα φυτρώνουν.

Ἄν αὐτὸ δὲν ἦτανε ἡ αἰτία, γιατί ὁ δοῦκας τῆς Βιλλαφρένκας θ' ἀπαγόρευε νὰ τῆς σκοτώνουν, ἀφ' οὗ ὑπάρχουσε περισσότερες κίσες σ' τὸ κυνήγι πᾶρα σπουργίτες σ' ἓνα ἀλῶνι; λοιπὸν, φίλε μου Ἀλφόνσε, μὴ πῆς ποτὲ σου πεῖ, πῶς δὲν πιστεύεις τίποτε, μὰθε δὲ, ὅτι ἀπὸ τοῦ σπουργίται, τὸ πεῖδ κοῦτὸ εἶνε ἐκείνο πού κλεῖ τὴ μύτη του καὶ ὅχι ἐκείνο πού τὴν ἀνοίγει.

— Καὶ τὴ νύχτα, μπάρμπα Μπάρτολο, τί κάνουν ὅλοι ἐκείνοι οἱ ἄνθρωποι σ' τὸ

λίγο και ταύρανε με τη γυναίκα μου. Έγώ που δε φοβόμουνα διόλου, και ήμουνα ανήσυχος για 'κείνο που μπορούσε να γείνη, του είπα: «Έξω από 'δώ, μεθύστακα, πήγαινε στο διάολο να ξεμεθύσης.» Τράβηξε το σπαθί του να με σκοτώση· άρπώ το μαχαίρι μου, του γώνω μια και σου τον ζαπλώω κατάχαμα. Έπειτα 'πήρα τη κάπα μου και τώκοψα λάσπη. Στη Μπενναμαχόνα άπάντησα τον πάτερ Λοβίλλο, ο όποιος με 'πήρε μαζί του.

—Ο πάτερ Λοβίλλο διοικούσε τους άρροβολιστάς; ήρώτησε νεανίας τις.

—Ναι, αυτός. Δόξα νάχη ο Θεός! Έκείνος ήτανε άντρας' δεν ήτανε φλύαρος, όχι βέβαια, και τα λόγια πούλεγε ήτανε σύντομα και καλά. Χτυπούσε με το μαχαίρι και όχι με τη γλώσσα' ή σφαίρες του ήτανε από μολύβι και όχι από άερα. Όταν έπρόκειτο να χτυπηθώ με τον έχθρό, μάς έλεγε: «Έμπρός, παιδιά μου, οι πατεράδες μας 'πίσανε υπερασπιζόμενοι τη πατρίδα, εμείς θα μείνουμε πίσω;» ύστερα τραβούσε το σπαθί του και φώναζε: «Θά δούμε ποιός έχει κότσια!» Και έφυγε, ώραιος σαν τον άγιο-Γάκωβο και 'μεις πηγαίναμε από πίσω του: μάς 'πήγε ίσια με το Παρίσι της Γαλλίας. Δεν αισθανόμαστε ούτε πείνα, ούτε κόπο. Πολεμούσαμε χωρίς ταμπούρο και χωρίς σάλπιγγα, πράγμα που έκανε τους έχθρούς μας να τρέμουνε από το φόβο τους, και δε χωνόντουσαν 'ς τα βουνά, χωρίς να 'βγούνε από 'κει δεκατισμένοι. Μας φοβόντουσαν περισσότερο από τον τακτικό στρατό και μάς λέγανε, σαν μάς βλέπανε: «οί λησταί του Μαύρου Βουνού».

Κατ'έκεινεν την στιγμήν, ήχησεν ο κώδων διά την προσευχήν του Αγγέλου (!) πάντες ήγήθησαν και άπεκαλύφθησαν.

«Πέ μας τη προσευχή, μπάρμπα Μπάρτολο,» είπεν ο χήρος.

Ο μπάρμπα Μπάρτολο άπήγγειλε την προσευχήν και προσέθηκεν εν ήάτερ ήμών διά την μακαριότητα, ότε ήκούσθησαν οι λυγμοί του παιδός.

«Πάψε πειά να κλαίς, Λουκά, είπεν ο πατήρ' οι άντρες δεν κλαίνε. Κύριε έλέησον! Έχει δυό 'μέρες τώρα, πούσκασε από τα κλάμματα σά γρηά. Θάκκνες καλήτερα να πηγαινες στο δωμάτιο, πούνε ή γυναίκες. Να μη σ' άκούσω πειά να κλάψης' τ' άκουσες;»

«Γιάννη Γκάρτσι, είπεν ο Μπάρτολος, είσαι ο πρώτος, που άπαγορεύεις 'ς ένα παιδί να κλάψη τη μάνα του. Με βλέπεις έμένα, με τόσα χρόνια στη ράχι μου, με τα κάτασπρά μου γένηα, και με τη στρατιωτική ζωή μου; Έ! λοιπόν, έγώ ο μπαρουτοψημένος θυμάμαι άκόμα τη μάνα μου και τη κλαίω. Άκούς;»

— Έγώ, μπάρμπα Μπάρτολο, θέλω το παιδί μου άντρα. Αυτός ο Λουκάς, ανατράφηκε στο μισοφούστανο της μάνας του' δεν έχει ζωή μέσα του, και θέλω να του μάθω πώς οι άντρες πρέπει να νικάνε της δυστυχίας και όχι να νικώνται από αυτάς.

— Ο καιρός γιατρεύει την άρρώστια,

είπεν ο Μπάρτολος κινών την κεφαλήν, και όχι ή άλοιφές, φίλε μου. Άν πέθενες του λόγου σου, ή μάνα του δεν θα 'μπόδιζε τον γυιό σου να σε κλάψη».

(Έπειτα συνέχισε)

ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΙΣ Γ'

— Ποίαν των ώραιών τεχνών προτιμάτε;

Είς την έρώτησιν ταύτην, ή άπόκρισις έφάνη τοίς πᾶσιν ευεχής. Μεταξύ όλίνων έπρόκειτο να εκλέξωσι, και διά μιας λέξεως εξέδηλωσαν την προτιμήσιν των, βέβαιοι όντες, άλλως τε, ότι ουδείς θα δυσχεραίτο. Δύο δέ μόνον ή τρεις, εν τη πάλη ίσως, ήν συνήθως διεγείρουσι πλειότερα του ένός ισχυρά πάθη, έρριψαν επί της πλάστιγγος λευκόν δελτιόν. Το εξαγόμενον όμως, φαίνεται ήμιν παράδοξον. Υπερτερεί μὲν ή Μουσική συγκεντρούσα το ήμισυ άκριθός των ψήφων, τούτέστι 50 επί τοίς εκατόν, αλλά ή Μουσική, όσον και αν δεν άκμάζη, ζή, άπόυ και στρατιωτικᾶς μουσικᾶς έχομεν, και διδασκάλους άπειρομήτους, και κλειδοκύμβαλα εν ταίς πόλεσι καθ' εκατοντάδας, και μουζούκια εν τοίς χωρίοις κατά χιλιάδας! Τίνα λόγον όμως έχει ή ζωγραφική όπως προτιμάται υπό ισαιριθμών σχεδόν, και όπως συγκεντροί δλας περίπου τας υπολοίπους ψήφους; Τίτι δ' έτέρω τρόπω εκδηλοῦται ή προς την ζωγραφικην προτιμήσις αυτή εν τόπω στερουμένω και μιάς δημοσίου πινακοθήκης, μόλις δέ δυναμένω να έπιδείξη ολιγωτέρας των δύο ιδιωτικᾶς συλλογᾶς; Καλόν το διδάγμα εν τούτοις· ως οίωτόν ενάρεστον άς εκλάβωμεν αυτό οι ζωγράφοι, και εἴθε τοιοῦτος πράγματι να άποβή.

Μουσική λοιπόν και Ζωγραφική' ή δ' έτέρα αδελφή των και ισότιμος Γλυπτική, μόλις το δίκαιον έλαβε των ψήφων, άτυχῆς υπάρχουσα από καιρού, άφ' ότου «μάτην ικέτευσεν να γείνη και αυτή χριστιανή, οι δέ λειτουργοί του συγχωρήσαντος την Μαγδαληνήν και καταδεξαμένου την προσφοράν των Μυροφόρων, ήρήθησαν εις την καλλίστην των τεχνών, το βάπτισμα της πίστεως».

Υπάρχουν όμως και άλλαι άτυχεστέραι· ή Αρχιτεκτονική, ή αναδείχασα την Έλλάδα διά του Παρθενόνο, μιάς μόλις έτυχε ψήφου· και ή Ηθοποιία, επίσης μιάς, όπως δηλαδή ή Φωτογραφία και ή Ζωγραφικη(1) και ή Βαρική (11). Άγαπητόςδὲ ποιητής ουδεμίαν άλλην, και δικαίως, θεωρώ ώραιότεραν της τέχνης, ήν λατρεύει, έγραψε το όνομά της: Ποίησις. Άλλά μόνον εις και ποιητής.

Άλλοι δέ, οίωται παρενοούντες το γράμμα της έρώτησεως, ζήτησαν άλλας τέχνας, ώραιότερας των καλουμένων ώραιών.

« Η τέχνη του εϋ ζην». — « Η τέχνη του καλλιγραφειν διπλωματικῶς ή του διπλωματειν καλλιγραφικῶς». Κακοβουλία! — « Η τέχνη του άρσεκειν (1) — « Η τέχνη του ένθουσιάζειν και πειθειν τον λαόν». Εκλογικᾶς. — Και ή τέχνη «του μορφόνειν άνθρώπους· επί το τελειότερον». Ωραιότατη αληθῶς, και ευγενεστάτη τέχνη.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ Δ'

— Ποίος μὲν του έτους σᾶς άρσεκει πλειότερον και διατε;

Άπόυ εκφράσωμεν τά εγκάρδια συλλυπητήρια ήμών εις τους μήνας Οκτώβριον και Νοέμβριον, δι' ους δεν ευρέθη μία λέξις συμπαιθείας ή αναμνήσεως, ένφ, τίς οἶδε πόσοι των έπαινετων των άλλων μηνών εις αυτούς όρείονται την ζώνη και άλλας ευτυχεις ήμέρας — άρχόμεθα από του Ίανουαρίου, εν μεθ' όλας τας πρωτοχρονιάς και τας διασκεδάσεις και τους χορούς, δύο μόνον θεωρούσιν ευαρεστότερον τουτο δε διότι εινε ψυχρός — λέγει ο εις, έχθρός φαίνεται της θερμότητος άσπονδος — και διότι.. κατ' αυτόν πληρόνεται τα τοκομερίδια — λέγει ο έτερος, φίλος φαίνεται θερμότητος του ειδους τουτου! Ποίαν ιεράν φρικην θα αισθανθώσιν οι λατρεύοντες τον Μάιον διά τα άνθη του — εις το άκουσμα της πεζολογίας ταύτης... αν μάλιστα δεν έχωσιν αυτό το τοκομερίδια!

Και ο Φεβρουάριος φαίνεται, πολλας πολλας συμπαιθείας δεν έχει. Τρεις ή τέσσαρες μόλις τον προτιμώσι, διότι έχει ολίγας ήμέρας — εις μάλιστα έχει και την ειλικρινειαν να ειρη τον λόγον: εινε υπάλληλος.

Ο Μάρτιος και ο Άπρίλιος, εινε ισόπαλοι σχεδόν συγκεντρούντες ικανάς ψήφους· ο μὲν διά λόγους καθαρώς εθνικούς, και πάντοτε υπό οίανδήποτε μορφήν και αν περισταται συγκινητικοί:

« Διότι κατ' αυτόν άνέστη ή Έλλάς, — διότι τελείται ή εθνική έορτή, — διότι ύψώθη ή σημαία της ελευθερίας, — διότι ήρξατο ο ιερός άγών. Ο δε, διά λόγους... άνθηρούς, — διότι άρχεται ο καλός καιρός, — τα άνθη — διότι τότε αισθάνομαι, ότι ζω, — διότι αναγεννάται ή φύσις κλπ.»

Ο Μάιος όμως πλειοψηφει πάντων. Αυτός εινε ο αγαπητός μὲν των Έλλήνων, οίτινες εκπαλαι λατρεύοντες τας καλλονάς της φύσεως και αποθεώσαντες αυτάς, πώς να μη εινε πιστοί εις τον παρουσιάζοντα την τελειότητά των χρυσομάλλην μήνα; Και με ποια τρυφερά τον κοσμομόν επιθετα, μετά πόσης στοργῆς τον έπαινούσιν!... Είς φθάνει μέχρι του να ειρη: Έάν δεν ήμην άνθρωπος, ήθελον να ειμαι... Μάιος (!)

Ο Ιούλιος, διά λόγους καθαρώς ιδιωτικούς, ο Ιούλιος, διά λόγους συγκομιδῆς, ο Αύγουστος, διά λόγους σικων και σταφίδων, τρυφερωτάτους συγκεντρούσιν επίσης ψήφους τινάς, ιδία δ' ο τελευταίος επί λέξει μάλιστα ως τρέφων τους άλλους 11. Ο δε Σεπτέμβριος ο μνημειός υπό τώσων και υπό τώσων επίσης καταηραμένος, ταχχάνει ικανῶς άδιαφορίας, όσες σχεδόν και ο Δεκέμβριος

— εν, εις μόνον ύπνηλος· χαιρετίζει διά τας μεγάλας του νύκτας.

Διά πολλούς όμως, υπάρχουσι και μήνες άνώνομοι, άλλ' άρκετά περιεργοί εν τούτοις. Αυτούς δε προτιμώσι με όλον των το δίκαιον: « Ο μὲν καθ' εν έχω χρήματα» εινε μήν, του όποιου θα τυχόμεθα αι ήμέραι να εινε άτελεύτητοι διά πάντας... και δι' ήμας επίσης. « Ο μὲν, καθ' εν υγαινω και άφροντιστώ, εινε άκόμη μυριάκις ανώτερος. Ο αίσόβιος Μάιος και παρῶς» ή πεζότης νουτέστι και ή ποιησις ένηγκαλισμένοι, δεν άποτελοῦσι κακόν συμπλεγμα, μεθ' όλην την ηυδαίζουσαν περιβολήν του έτέρου. Και τέλος

Οι μήνες που δεν έχουν ρό
Να παύσουν να υπέρχουν
'Η, να μάς φέρουνε νερό
Έπειτό: σπου άρχουν.

καθαρώς άθηναϊκόν έπίγραμμα — ανεξαρτήτως της τέχνης του, — δεν εινε άνάξιον σημειώσεως, προς ικανοποίησιν όλων των διψασμένων της πρωτευούσης.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ Ε'

— Έάν δεν είδατε άνδρωπος, τι ήθέλατε να είδατε;

Ούδαμού άλλου εφαρμόζεται κάλλιον το λακωνικόν ρητόν

De gustibus non est disputandum «περι όρέξεως ουδεις λόγος» — όσον εις τας επί της άνω έρωτήσεως άπαντήσεις· εινε όμως και τόσον προσωπικόν κυριολεκτικῶς το ζήτημα, όπερ ήδύνατο να γείρη οίανδήποτε κρισις ήμῶν επί της επιθυμίας εκάστου άπαντωντος, ώστε — θα έπιτραπή ήμιν — άνευ σχολίων να παραθέσωμεν, και μόνον κατ' είδη να κατατάξωμεν τας διαφόρους άπαντήσεις.

Αι επιθυμια διαιρούνται εις πολλά είδη. Άλλοι επιθυμούν να εινε άψυχα, και άλλοι έμψυχα· άλλοι πτηνά, έντομα, όντα υπερφυσικά, και άλλοι να υπάγωνται εις την φυτολογίαν και την... ζωολογίαν. Φαντάζεσθε ποσα λογοπαίγνια ήδύνατο να προκαλέση εκάστη εκφρασις επιθυμίας, και θαυμάζετε βέβαια την εγκράτειαν του γράφοντος, άρκουμένου εις το να επαναλάβη μόνον χωρίς να σχολιάση.

Πολλοί διδουσι ως άπόκρισιν την γενικην εκφρασιν: Πτηνόν. Η επιθυμία της πτήσεως εινε τόσον ποιητική! άλλοι όμως οι περισσότεροι, καθορίζουσι και την οικογένειαν, εις ην θέλουσι ν' άνήκωσι. Θα έπιθουν δηλαδή να εινε: περιστεράι, άστράι, άηδόνας, τῶν λαγαδιῶν πουλάκια, Χελιδόνες, Κόρδαρες, παραδείσια πτηνά και τέταγιες άκόμη· εις δε... πετεινός... όχι βέβαια λόγω πτήσεως. — Μετά τα πτηνά έρχονται τα ζῶα ή μάλλον οι λέοντες, έξ ών ήρηθησάμεν 1) μετὰ φόβου, ευχαριστουντες τον Θεόν, όστις τους καλούς μας τούτους φίλους δεν τους άφηκε να εκλέξωσι. Άλλοι περιφρονούντες τα μεγαλεία εξέλεξαν υποστάσεις μικροβίων και εις να ήτο: Κῶων κυνοβόλου γυναικός, ο ποδόγυρος! Άλλοι θα ήθελον να εινε άνθη, εις δε άγαπῶν φαίνεται πολύ την ζώνη: όφως. Έκ των

έντομων προετιμήθη ο ψύλλος και ο μετ' εσοκώληξ διά λόγους φιλεργίας βέβαια. Έκ των άστέρων ο ήλιος υπό ικανών — με αυτην την ζέστην! — και ύφ' άλλων άπλῶς το ειναί αυτούς άστέρας. Έκ των στοιχείων, εξέλεγη υπό φιλαθηναίου βεβαίως τινός, το θῦαρ και υπό άλλου, διά λόγους πατριωτικούς υποθετομεν, το ύγρον πύρ.

[Έπειτα]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Διά βασιλικών διαταγμάτων, δημοσιευθέντων την παρελθούσαν Δευτέραν, διωρίσθη ύπουργός επί των Στρατιωτικῶν ο άντισυνταγματάρχης κ. Ν. Τσαμαδός, άπαλλαγέντος της προσωρινῆς διευθύνσεως του ύπουργείου τουτου, του κ. Χ. Τρικούπη· ύπουργός δε των Έσωτερικῶν και προσωρινῶς των Ναυτικῶν ο κ. Γ. Θεοτόκης, άπαλλαγείς της προσωρινῆς διευθύνσεως του ύπουργείου της Παιδείας, ούτινος διωρίσθη ύπουργός ο κ. Θάνας Κανακάρης· ο κ. Στέφ. Αραγοῦμης διατηρεῖ ούτω το ύπουργειον των Έσωτερικῶν, άπαλλαγείς της προσωρινῆς διευθύνσεως του επί των Έσωτερικῶν.

Η βάπτισις του υιού του Διαδόχου, τελεστήσεται την προσεχῆ Δευτέραν εν τῷ άγροτικῷ ναῷ της Δεκελείας, ένώπιον στενοῦ κύκλου προσκεκλημμένων. — Από της σημερον άρχεται ή ανταλλαγή ταχυδρομικῶν δεμάτων και μετά της Αύστρου-Ουγγαρίας. — Ο τρυγητός της σταφίδος εγενικεύθη καθ' όλην την Πελοπόννησον, ο δε καιρός φαίνεται ευνοϊκός. — Την παρελθούσαν Κυριακήν έγένετο εν τῷ ναῷ της Αγίας Ειρήνης, παράκλησις υπέρ της κατά τους εθνικούς πόθους λύσεως, του μεγάλου ζητήματος της κινδυνευούσης εκκλησίας. Μετὰ μεσημέριαν δε, πολλοί των εν Αθήναις Μακεδόνων και άλλων εκ των ύποδούλων επαρχιῶν εξέλεξαν έπιτροπήν προς σύγκλησιν μεγάλου συλλαλητηρίου διά την αύριον. — Η Βταιρία των μεσημεριῶν σιδηροδρόμων της Ελλάδος, ήρξατο της εκμεταλλεύσεως του τμήματος Καλαμών — Τεφερεμιού, από πρώτης Αύγουστου, προσεχῶς δε άρχεται και της του τμήματος Μύλων-Άχλαδοκάμπου.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

Το διεθνές ιατρικόν συνέδριον ένεκαινιαίσθη σημερον διά λόγους του Βίρχωφ. 2,500 ζένοι ιατροί μετέχουσι του συνεδρίου. Ο ύπουργός Βαίτιγερ προσηγόρευσε τα μέλη του συνεδρίου εν ονόματι των ήμισπύδων κυβερνήσεων, διερμηνεύσας την ευχαριστησιν του Αυτοκράτορος διά την εν Βερολίνω συγκρότησιν του συνεδρίου. Ο Γκόσλερ έχαιρέτισε τα μέλη του Συνεδρίου ως ύπουργός της Παιδείας, ο Φέρκενδεκ' εκ μέρους της πόλεως του Βερολίνου. — Λέγεται, ότι ύπὸ του μεγάλου μικροβιολόγου Κῶχ άνεκαλύφθη το βακτηρίδιον της φθίσεως, και εύρίσκειται εις την όδον της θεραπείας της φρικτῆς νόσου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Είς άπάντησιν της παραίτησεως του Οικουμένου Πατριάρχου Διονυσίου του Ε', το Τουρκικόν ύπουργειον της Δικαιοσύνης και των θρησκευμάτων, άπέστειλεν έγγραφον, εν φ' δηλοῦται, ότι ή Πύλη δεν άποδέχεται την κραιτήσιν, καθ' όσον ουδεις άποχωρών λόγος δικαιολογεῖ αυτήν. Έν τῷ

έγγραφῳ τούτω εξέσάζονται τα πατριαρχικά τακρίρια και δίδονται υποσχέσεις επί δευτερευόντων τινῶν ζητημάτων· όσον άφορᾷ όμως την άποτολήν βουλγάρων επισκόπων, καταλήγει εις το ότι: και κατά το 1872 διωρίσθησαν διά βεβαίαν τοιούτοι, έπομένως δεν ιδρύθησαν ήδη νέα επισκοπικαί έδραι υπέρ της βουλγαρικῆς Έξαρχίας. Τα δύο Έθνικά σώματα, ή Ίερά Σύνοδος και το Μικτόν Συμβούλιον, συνέστησαν έπιτροπήν προς σύνταξιν άπαντήσεως. Είς την παραίτησιν τους έμμένει άμετατρέπτως ο Πατριάρχης. — Ο Τσαρόβετς μετὰ το εις Πλαισιτήν ταξείδιόν του, θα επισκερθη την Αίγυπτον, τας Ινδίας, την Ιαπωνίαν και την Κίνα, θα επανέλθῃ δε εις Ρωσίαν διά Σιδηρίας. — Ο Αυτοκράτωρ της Γερμανίας άνεχώρησεν εκ Βερολίνου την παρελθούσαν Πέμπτην μεταβαίνων εις Πετροῦπολιν. — Κατά τας τελευταίας τηλεγραφικᾶς ειδήσεις, ή χολέρα εύρίσκειται πάντοτε εις το αυτό σημειον εν Μεσοποταμίᾳ, Αραβίᾳ και Μέκκᾳ. Καί εν Ισπανίᾳ δε, εξακολουθεῖ πολλούς προσβάλλουσα καθ' εκάστην.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Περιεργον και πολύτιμον αρχαιολογικόν εύρημα εξέταψεν εν Αρσινόη της Κύπρου, όπου ή Κυπριακή αρχαιολογική εταιρία ένεργεῖ ανασκαφάς. Έργάται εύρον μεγάλην λήκυθον, έχουσαν την Αφροδίτην καθήμενήν επί κύκνου. Δυστυχῶς, εν μέρος του άγγείου τουτου εινε τεθραυσμένον.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Η άνακομιδή των λειψάνων του Γκλύκ από του παλαιού εις το νέον κοιμητήριον της Βιέννης, τελεστήσεται περί τα τέλη του μηνός τουτου. — Οί επί των μεγάλων μουσικῶν έορτῶν εύρισκόμενοι εν Βιέννῃ 1200 αοιδοί, θα συνοδεύσωσι την τελετήν, ήτις κατά διαταγήν του δημαρχείου θα περιβληθῇ διά πάσης της επισημότητος. Ο κ. Φραντ' Μενέρ εκ Βρεσβούργου, γνωστός ήδη διά της έφευρέσεως της μετ' ήλεκτρικου πλῆκτρου λύρας, κατεσκεύασε κατά το σύστημα της πρώτης αυτού έφευρέσεως, νέον όργανον, το μετὰ πλῆκτρου κλειδοκύμβαλον, περι οῦ πολύ άσχολεῖται ο γερμανικός τύπος. Το όργανον τουτο, έχει το σύνηθες μέγεθος των μετ' ούρας κλειδοκυμβάλων, φέρει δε εν τοίς κόλπαις του, ούχι ολιγωτέρα των δέκα εγχάρδιον όργάνων: 6 τετραχόρδα, δύο βαθύτονα και δύο βαρβίτονα.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τῷ ποιητῇ της «Αδέξης». Έλήφθησαν άλλα ποιητής όστις

Κραταί εις το χέρι του μαλαματένικα πέννα και γράφει άδικάκια και γράφει όλοένα Στίχους, όπου θαρρεῖ κανείς ότι άγγέλου χέρι Τους άνει...

δεν πιστεύομεν να τρώσουν, όσα λέγετε από την Δόξαν, έστω και αν αυτη

Είπε, και ένα φιλημα γλυκό και μυρωμένο (Η λυγρή) του Άρησε από μέτωπό του τ' άσπρο.

Και συμφωνοῦμεν μὲν εις το ότι το φιλημα αυτό δεν θα σβήσῃ ποτέ, άφοῦ

Η δόξα με τα χείλη της το εχει και μωμενεο άλλα συμβουλεύομεν τον ποιητην να πωλήσῃ την μαλαματένιαν πένναν, πράγμα έντελός άχρηστον εις το επάγγελμα, και με το αντίστροπον ν' αγοράσῃ μίαν ρά-

(1) Προσευχή των Λατινῶν άρρομένη από της λέξεως ταύτης.

δον, με την οποίαν να ξεκάμη αότην την Δόξαν, είν τω παρουσιασθή εκ νέου.—Ι. Δ. Τρυφόν. Ελήφθησαν αι δύο αποστολαι και αναμένεται η τρίτη. Γράφομεν ταχυδρομικώς.—Κ. Κ. Μαριούπολιν. Συνδρομαί Σπ Π., Δ. Ν., Γ. Β. και η ιδική σας ελήφθησαν. Εύχαριστούμεν και θα γράψωμεν. Διευθύνσις ηλλάγη.—Γ. Μ. Γένιτσεσκ. Επαναλαμβάνεται από 1ης Αυγούστου. Ταχυδρομικώς πλείονα.—Στ. Μπ. Αεόδαν. Ελήφθησαν. Απάντησις προσεχώς.—Βρ. Αχ. Θά συνακτηθώμεν εν τω Άρει, εν δέν μας άπατά ο Δάντης λέγων, ότι ο πλανήτης ουτός, εινε ο τόπος της διαμονής των μαρτύρησάντων επέρπιστεως! διότι φεύ και οι δύο πολύ επέρπιστης ήγωνίσθημεν.—Δ. Σ. και Ι. Δ. Π. Πρέβεζαν. Συνδρομαί ελήφθησαν και εύχαριστούμεν.—Οξυχόλφ. Η εκλάμα έπαθε παρ' ήμιν γεροντικόν μαρμαρόν, προύρωσ και άδικως εξαντλήθεισα. Μη την καθήσθε δέν έχει οδόντας και ο κόσμος τό γνωρίζει...

—Κ. Α. "Οτι ο φλοιός της γης έχει πάχος 45 χιλιομέτρων, τό γνωρίζομεν. Άλλο τίποτε;—Βασίλει Απέπειδι. Δίκαιον τό ερώτημά σας. Άλλά τί θέλατε; Να τελειώση με κηδείαν ή με γάμους; Η κ. Κορνέλι απέμεινε ελευτέρα, αποταθήτε δε τω κ. Χερβουλιε εις Παρισίους, ζητήσατε την διεύθυνσίν της, και πέμφατέ τη προξενήτην, άφοι μάλιστα χάριν όμών έπαθε. Περί νέου μυθιστορήματος... θα αναγγελώμεν ταχέως.—Τριμ. Κ. Άνδρον, Στέφ. Ι. Α. Ρόδον, Η. Π. Κων/πολιν, Ι. Β. Παρισίους, Άρ. Κ. Μασσαλίαν, Περ. Τ. Λεχαϊνά, Κ. Α. Πάτρας. Ελήφθησαν. Εύχαριστούμεν.

Μνημεία της Ιστορίας των Αθηναίων, υπό Δ. Γρ. Καμπούρογλου, τόμος Β', τεύχος 2ον. Arndts. Ρωμιαϊκόν Δίκαιον, κατά μετάφρασιν Ι. Θ. Κυριακοῦ δικηγόρου. Τόμος Β', τεύχος 13. Έλληνική Βιβλιοθήκη. Περίοδος Β', τεύχος 8. Νικόλαος Σιγαλός. Αθηναϊκή μυθιστορία, υπό Γρ. Ξενοπούλου. Καταστατικόν του Γεωγραφικού Συνδέσμου, και πρακτικά των ετών 1889 και 1890, μετά γενικού πίνακος της γενικής διαχειρίσεως, από της ιδρύσεως αυτού 1883.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ
Εξεδόθησαν

Ιστορία των Αθηναίων, υπό Γρ. Καμπούρογλου, τόμος Β', τεύχος 2ον.

Αγγέλλονται

Άρθούρου Γράφ. Ο Διάβολός, κατά μετάφρασιν Λεωνίδα Χ. Ζώη.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΙ
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΦΑΚΕΛΛΩΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΧΑΡΑΚΤΑΙ
ΕΠΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ
ΣΦΡΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΕΦΑΛΙΩΝ
Monogrammes
Σφραγίδες εξ έλαστικού παντός είδους

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛΟΙ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΑΛΒΥΜΙΝΕ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΚΑΡΤΟΝΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΑΓΓΛΙΚΟΙ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΜΕΛΑΝΟΥΒΟΛΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΤΑ ΚΑΛΗΤΕΡΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΤΑΣΤΙΚΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΑΓΓΛΙΚΟΙ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΜΕΛΑΝΟΥΒΟΛΕΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΧΑΤΖΙΑΔΕΙ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ
ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ
Τιμάται Δραχμής

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ πεπαιραμένος συνιστάται θερμώς υπό της «Εβδομάδος» εις πάντα θέλοντα να διασχθή την Άγγλικήν. Άπευθυντέον εις τό γραφεϊόν μας.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΝΙΩΤΟΥ
Όπισθεν της Χρυσοσηλαιοείσεως

ΔΕΝΟΝΤΑΙ ΒΙΒΑΙΑ ΠΟΛΥΤΕΛΩΣ
ΧΡΥΣΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Κατασκευάζονται και πωλούνται κατάστιχα πάντος είδους έφάρμλλα των άγλοαμερικανικών κατά την ποιότητα και στερεότητα άλλα πολύτοτων εβηνητέρα!

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΓΥΝΑΙΚΟΣ
Από κτίσεως κόσμου μέχρι σήμερα
ΥΠΟ
ΚΑΛΔΙΡΡΩΣ ΠΑΡΡΕΝ
Τεύχος 4
ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ

L'ARGUS DE LA PRESSE
Voulez-vous être informé avec exactitude et rapidité de tout ce qui s'imprime dans les Journaux et Revues français et étrangers sur un sujet un fait, ou une personnalité quelconque?—Adressez-vous, 157, rue Montmartre, à l'Argus de la presse. A. CHERIE, Directeur; Paris.—Depuis 10 ans, l'Argus, a fourni à ses abonnés plus de deux millions d'extraits de journeaux sur n'importe quel sujet.

Ε. ΣΤΑΝΛΕΥ
Η ΓΗ
ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ
ΓΕΩΡΓ. ΑΔΡΑΚΤΑ
Τιμάται Δραχ. 5

ΔΡΟΜΟΔΟΤΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ-ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμήμα Πετραϊώς-Κορίνθου-Πατρών

	1	3	33		2	4	32
Πετραϊός άν.	6.30π	11.10	12.30	Πάτραι άν.	6.45π	11.30	—
Άθήναι »	7. —	11.45	1. —	Αίγιον »	8.25	12.46	—
Κόρινθος άφ.	9.57	2.55	4.17	Κόρινθος »	12. —	4.25	6.50π
Αίγιον »	1.36	6.15	—	Άθήναι άφ.	3.07	7.25	10.10
Πάτραι »	2.55	7.55	—	Πετραϊός »	3.25	7.55	10.40

Τμήμα Κορίνθου-Ναυπλίου-Μόλων

Κόρινθος άν.	3.20 μ.μ.	Μόλοι άν.	7.40 π.μ.
Άργος άφ.	5.30 »	Ναύπλιον »	8.45 »
Ναύπλιον »	6.05 »	Άργος άφ.	9.20 »
Μόλοι »	6.08 »	Κόρινθος »	11.30 »

Τμήμα Πατρών-Πύργου από 1 Αυγούστου

Πάτραι άν.	7. —	3.45	5.10	Πύργος άν.	6.40	8.15	4.30
Άχατα άφ.	7.50	4.28	6.15	Γαστούνη »	8.04	4.26	6.17
Μανωλάς »	8.50	5.20	7.25	Λεχαϊνά άφ.	8.24	4.50	6.45
Λεχαϊνά »	9.23	5.50	8.05	Μανωλάς »	8.27	4.53	6. — π.
Γαστούνη άν.	9.26	5.53	6.20π	Μανωλάς »	8.57	5.26	6.37
Γαστούνη »	9.50	6.16	6.46	Άχατα »	9.47	6.25	7.51
Πύργος »	11.15	7.40	8.30	Πάτραι άφ.	10.30	7.15	8.55

Αί άραξοστοιχίαι 33 και 32 ήμέραν παρ' ήμέραν έναλλάξ. Τοπικαί άραξοστοιχίαι καθ' έκάστην εις όλα τά τμήματα.

Εκ του Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΔΕΩΝΗ

Γ. ΠΑΜΠΑΝΟΣ
Όδοντολάτρως
Όδ. Πατρ. 9

Α. ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΤΟΡΧΟΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΝΟΤΕΡΑΣ
ΤΗΣ ΘΑΕΡΡΑΦΙΑΣ ΣΧΟΛΗΣ
15—Όδός Καπνικαρείας—15

Ήλεκτρικοί κώδωνες, ήλεκτρικαί ιατρικαί συσκευαί, τηλέφωνα δι' οικιακάς και μεγάλας άποστάσεις, εγκαταστάσεις ήλεκτρικού φωτός τροφοδοτούμεναί υπό των εγκατεστημένων εν Άθήναις ήλεκτρικών σταθμών. Όργανα εναντίον της πυρκαϊάς, αλεξικεραύνα, επιστημονικά εργαλεία δι' οτανδής ποτε χρήσιν. Προμήθεια εργαλείων. — Έγκαταστάσεις. — Έργασία επιστημονική. — Τιμαί έκτάκτως μέτριαι.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Α. ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
Όδ. Αιόλου, άριθ. 193-197
Εκτυπώνται
ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΩΣ
επισκεφαλίδες σφραγίδες
πάντος είδους, πάσης ποιότητας
ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
Ευρωπαϊκών Καταστήων